

ВИДАТКИ
МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ
НА ВІДНОВЛЕННЯ
У 2023 РОЦІ

Shadow Report

Видатки місцевих бюджетів на відновлення у 2023 році

Shadow Report

Зміст

Перелік умовних позначень і скорочень.....	5
Резюме.....	7
Вступ.....	9
1. Джерела фінансування проєктів з відновлення громад.....	11
2. Бюджетні програми місцевих бюджетів з відновлення.....	15
3. Результати оцінки.....	17
3.1. Систематизація даних.....	17
3.1. Систематизація даних.....	17
3.2. Загальний аналіз видатків місцевих бюджетів на реалізацію проєктів з відновлення.....	21
3.3. Регіональний розподіл.....	22
3.4. Кількісний та вартісний розподіл об'єктів за типами.....	25
3.5. Розподіл об'єктів за кількістю виконаних платіжних доручень.....	30
3.6. Верифікація платіжних доручень про повернення коштів.....	33
3.7. ТОП-10 об'єктів за сумою використаних коштів.....	35
3.8. ТОП-10 замовників та отримувачів коштів.....	39
3.9. Особливості використання коштів залежно від місяця року.....	41
3.9.1. Помісячне використання коштів.....	41
3.9.2. Використання коштів у грудні.....	43
3.9.3. Використання коштів 27 грудня.....	46
Висновки.....	49
Особливості використання коштів місцевих бюджетів у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377.....	53
Список рисунків.....	55
Список таблиць.....	56
Додатки.....	57
Додаток 1. Регіональний розподіл видатків місцевих бюджетів, спрямованих на відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії.....	57
Додаток 2. ТОП-10 об'єктів за сумою освоєних коштів місцевих бюджетів.....	65
Для нотаток.....	67

Авторський колектив:

Віктор Мазярчук
Ольга Вольхіна
Юлія Зверєвич
Наталія Коваленко
Марина Стадник

Літературне редагування:

Іван Зиков, Наталя Овдієнко

Макетування:

Тетяна Дубовик

Дисклеймер

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження».

Міжнародний фонд «Відродження» – одна з найбільших благодійних фондаций в Україні, що з 1990-го року допомагає розвивати в Україні відкрите суспільство на основі демократичних цінностей. За час своєї діяльності Фонд підтримав близько 20 тисяч проєктів на суму понад 350 мільйонів доларів США.

Перелік умовних позначень і скорочень

ГРБК, головні розпорядники – головні розпорядники бюджетних коштів

ДІМ – Департамент інфраструктури міста

ДКБДГ – Департамент капітального будівництва та дорожнього господарства

Є-data – Єдиний вебпортал використання публічних коштів

Казначейство – Державна казначейська служба України

код ТПКВК МБ 7372 – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення освітніх установ та закладів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів

код ТПКВК МБ 7373 – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення медичних установ та закладів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів

код ТПКВК МБ 7374 – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення установ та закладів соціальної сфери, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів

код ТПКВК МБ 7375 – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення об'єктів житлового фонду, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів

код ТПКВК МБ 7376 – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення об'єктів житлово-комунального господарства, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів

код ТПКВК МБ 7377 – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення інших об'єктів комунальної власності, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів

Мінекономіки – Міністерство економіки України

Мінінфраструктури – Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України¹

Міноборони – Міністерство оборони України

МОН – Міністерство освіти і науки України

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я України

НБУ – Національний банк України

ОДА – Обласна державна адміністрація

УЖКГ – Управління житлово-комунального господарства

УКБ (ДКБ) – Управління (Департамент) капітального будівництва

ТПКВК МБ – Типова програмна класифікація видатків та кредитування місцевих бюджетів

DREAM – Цифрова екосистема для підзвітного управління відновленням

United24 – глобальна ініціатива з підтримки України, запущена 5 травня 2022 року українською владою під час російсько-української війни, фандрайзингова платформа

¹ На сьогодні Міністерство розвитку громад та територій України – Мінрозвитку (перейменовано відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 06.09.2024 № 1028).

Резюме

1. У межах дослідження Центр досліджень фіскальної політики (далі – Fiscal Center) зібрав та верифікував дані щодо видатків місцевих бюджетів, спрямованих на реалізацію проєктів з відновлення освітніх, медичних та соціальних закладів, об'єктів житлового фонду, житлово-комунального господарства та інших об'єктів комунальної власності. Це дослідження стало результатом детального аналізу зібраної інформації і є аналогом фінансового аудиту, проведеного незалежним аналітичним центром.

2. Державний бюджет та міжбюджетні трансферти відіграють важливу роль у фінансуванні відбудови, але не менш важливо залучати міжнародну допомогу, інвестиції та ресурси приватних компаній. Така синергія сприятиме ефективному використанню коштів і пришвидшить відновлення громад.

3. Аналіз відповідних видатків місцевих бюджетів (на прикладі Київської області) показав, що видатки у межах кодів типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів 7372-7377 переважно спрямовувались на капітальний ремонт пошкоджених об'єктів. Тоді як видатки місцевих бюджетів за іншими бюджетними програмами – на поточний ремонт (заміну вікон, ремонт покрівлі та даху, відновлення фасаду, грошову компенсацію постраждалим тощо).

4. За результатами уніфікації інформації щодо видатків місцевих бюджетів на реалізацію проєктів з відновлення за визначеними бюджетними програмами сформована верифікована база таких видатків 481 об'єкта на загальну суму 404 млн грн (у т.ч. виконані 11 платіжок з повернення коштів на загальну суму майже 6 млн грн по 9 об'єктах).

5. Найбільше коштів з місцевих бюджетів спрямували на відновлення:

- освітніх закладів – 191 млн грн або 47% та об'єктів житлового фонду – 157 млн грн або 39%;
- південних та східних регіонів, які найсильніше постраждали від

бойових дій (найбільше коштів витратили на відбудову 141 об'єкта Донецчини – 133 млн грн або 33%).

6. Фінансування проєктів розпочалося у травні 2023 року з відбудови 13 житлових об'єктів у Сумській області на суму 1,2 млн грн. У червні використали найменший обсяг коштів (0,5 млн грн) – на відбудову 14 житлових об'єктів у Сумській області. Грудень став піковим, з обсягом використаних коштів 261 млн грн або 65% від загальної суми. Левову частку платежів здійснили 27 грудня – в останній день їх проведення: 479 платежів за 240 об'єктами на загальну суму 163 млн грн або 62% видатків за місяць. Більше 48% загальної суми перерахувань Казначейства, датованих 27 грудня, здійснені за запитом УЖКГ Слов'янської міської військової адміністрації – 40,5 млн грн, УКБ Краматорської міської ради – 20,3 млн грн та ДКБДГ Одеської ОДА – 18,3 млн грн.

7. Виявлені платіжні доручення, що є нетиповими та виходять за межі цільового використання коштів – сплата податків КП «Міське управління житлово-комунального господарства» Чорноморської міської ради. Відповідна установа не надала жодних роз'яснень щодо підстав, якими керувалась при здійсненні таких розрахунків.

8. Після врегулювання питання щодо використання коштів на відбудову у межах визначених бюджетних програм громади почали звертатись до територіальних органів Казначейства з проханням перереєструвати проведені касові видатки. Це спричинило розбіжності між джерелом фінансування об'єкту відновлення, зазначеним у платіжному дорученні, та інформацією, відображеною в бюджетній звітності Казначейства, а також призвело до зміни коду типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів «заднім» числом за вже проведеним платежем.

Вступ

З лютого 2022 року триває повномасштабна військова агресія росії проти України, що стала найбільшою збройною конфронтацією в Європі з часів Другої світової війни та спричинила катастрофічні наслідки для країни. Руйнування інфраструктури, економічні втрати, гуманітарна криза та масове переміщення населення стали суворою реальністю для мільйонів українців.

Щоденні атаки на цивільні об'єкти, житловий фонд та критичну інфраструктуру не лише завдають непоправних збитків, але й створюють гостру потребу у фінансових ресурсах для відновлення та забезпечення базових умов для життя українців. Відновлення пошкоджених та зруйнованих об'єктів сьогодні є одним з пріоритетних завдань держави, адже навіть у складних умовах війни це створює основу для поступового повернення до стабільності та розвитку територіальних громад.

Так, на сьогодні окуповані територіальні громади або громади в зоні активних бойових дій розташовані у 7 областях України: Дніпропетровській, Донецькій, Луганській, Запорізькій, Сумській, Харківській та Херсонській². Розмір збитків та фінансової потреби для відбудови зруйнованих або пошкоджених об'єктів вражає. Згідно зі звітом щодо оновленої спільної оцінки збитків і потреб, які виникли внаслідок широкомасштабного вторгнення росії³, загальні витрати на відновлення України протягом наступного десятиліття становитимуть 486 млрд дол. США, що приблизно у 2,8 раза перевищує номінальний ВВП України на 2023 рік. Показник 2024 року також на 18% перевищує попередню оцінку RDNA2 у 411 млрд дол. США станом на 24 лютого 2023 року. За оцінками Київської школи економіки, станом на листопад 2024 року загальні прямі збитки, завдані інфраструктурі України внаслідок війни, оцінюються майже у 170 млрд дол. США. Серед пошкоджених або зруйнованих об'єктів найчисленнішими є житлові будинки (236 тис. об'єктів), заклади освіти (понад 4 тис. об'єктів) та культури (3 921 об'єкт)⁴.

² Наказ Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією» від 22.12.2022 № 309 (зі змінами)

³ Rapid Damage and Needs Assessment, RDNA3

⁴ https://kse.ua/ua/about-the-school/news/pryami-zbitki-infrastrukturi-ukrayini-cherez-viynu-zrosli-do-170-mlrd-otsinka-kse-institute-stanom-na-listopad-2024-roku/?fbclid=IwY2xjawl3jW5leHRuA2FlbQlXMAABHalsRU0jTXKTuHi hJ6xEE2CqHLEXL4dxqlqn6ApSOEWjoUkNq2TDg5gZ9A_aem_zgkUeQFFQum4W37EOb2ybg

Тому актуалізується здатність органів місцевого самоврядування оперативно реагувати на такі виклики. Завдяки реформі децентралізації місцеві громади отримали розширені повноваження та додаткові фінансові ресурси. Це нововведення заклало фундамент для посилення автономії місцевих бюджетів, що, серед іншого, відіграє значну роль у фінансуванні процесів відбудови.

В умовах масштабних руйнувань та необхідності ефективного використання бюджетних коштів на відновлення важливим залишається питання прозорості та підзвітності їх використання. Наразі в Україні як на державному, так і на місцевому рівнях відсутня єдина база даних, яка б об'єднувала всю інформацію про видатки на відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії росії. Це ускладнює контроль за використанням фінансових ресурсів та процес ухвалення ефективних управлінських рішень.

Для вирішення цієї проблеми Fiscal Center реалізує унікальний проєкт «Вартість війни», метою якого є збір та верифікація даних, а також розробка інтерактивної системи моніторингу видатків, направлених на відновлення пошкоджених або зруйнованих внаслідок російської збройної агресії об'єктів (<https://fiscalcenter.org/costofwar>). Це дозволяє об'єднати дані з різних джерел фінансування, а також відслідкувати напрямки та обсяги використання таких коштів.

У межах дослідження Fiscal Center зібрав та верифікував дані щодо видатків місцевих бюджетів, спрямованих на реалізацію проєктів з відновлення освітніх, медичних та соціальних закладів, об'єктів житлового фонду, житлово-комунального господарства та інших об'єктів комунальної власності⁵.

Це дослідження стало результатом детального аналізу зібраної інформації і є аналогом фінансового аудиту, проведеного незалежним аналітичним центром. Його результати можуть бути використані органами місцевого самоврядування, державними органами та донорськими організаціями для підвищення ефективності управління процесом відновлення зруйнованої інфраструктури.

⁵ у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377

1. Джерела фінансування проєктів з відновлення громад

З початком повномасштабного вторгнення росії в Україну надзвичайно важливу роль відіграє державна та місцева політика щодо допомоги у відновленні зруйнованої інфраструктури. Так, ефективна відбудова та модернізація України, відновлення життєво важливих об'єктів ґрунтуються на розвитку громад. Обсяги руйнувань в Україні внаслідок війни сягають мільярдів доларів. Зокрема, багато підприємств були знищені або зупинені через бойові дії, українці були змушені покинути свої домівки через їх повне або часткове руйнування. Дороги, мости, залізниці та інша критична інфраструктура в постраждалих регіонах серйозно пошкоджені або зруйновані вщент.

Фінансування відновлення зруйнованого майна та інфраструктури, шкода та збитки яким завдані бойовими діями, терористичними актами, диверсіями, спричиненими військовою агресією росії проти України, здійснюється місцевими органами виконавчої влади за рахунок різних джерел, до яких, насамперед, належать (рис. 1):

Рисунок 1. Основні джерела фінансування проєктів з відновлення громад

Джерело: складено авторами на основі узагальнень нормативно-правової бази.

1. Видатки державного бюджету:

- Фонд ліквідації наслідків збройної агресії;
- резервний фонд;
- кошти міжнародних партнерів⁶ (наприклад, Надзвичайна кредитна програма для відновлення України – 1,7 млрд грн, Програма з відновлення України – 5,3 млрд гривень).

Як правило, виділення коштів з державного бюджету обласним/місцевим бюджетам відбувається через міжбюджетні трансферти, а їх розподіл здійснюється за окремими бюджетними програмами.

2. Державні фонди, що гуртують навколо себе сотні тисяч донорів і волонтерів з усіх куточків планети. Кошти надходять на рахунок НБУ і далі розподіляються між профільними міністерствами:

- United24 (рахунки відкривають профільні міністерства – Міноборони, Мінінфраструктури, МОН, МОЗ, Мінекономіки⁷).
- Фонд відновлення зруйнованого майна та інфраструктури (рахунок відкритий Мінінфраструктури);

3. Видатки місцевого бюджету:

- власне видатки місцевого бюджету в межах законодавчо дозволених бюджетних програм;
- видатки на реалізацію місцевих програм відновлення;
- видатки з бюджету розвитку;
- видатки на співфінансування об'єктів, що фінансуються за рахунок міжнародної допомоги;
- фонди, створені органами місцевої влади (кошти концентруються на банківських рахунках територіальних громад).

Крім того, відповідно до п. 22-8 Прикінцевих положень Бюджетного кодексу України⁸, з вересня 2024 року до вищевказаного переліку джерел фінансування відбудови додали вільні залишки коштів місцевих бюджетів та залишки коштів спеціального фонду місцевих бюджетів (крім власних надходжень бюджетних установ та субвенцій з інших

⁶ **Довідково:** міжнародна допомога, яку в 2023 р. надавали Україні міжнародні фінансові організації, міжнародні організації та певні держави в боротьбі з російською агресією та з метою наповнення державного бюджету країни – йде до державного бюджету

⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/472-2022-%D0%BF#Text>

⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

бюджетів, а також коштів місцевих внутрішніх та зовнішніх запозичень), які утворилися на кінець бюджетного періоду.

4. Приватний капітал (міжнародні та вітчизняні благодійні фонди, кошти фізичних осіб тощо).

Зазначимо, що державний бюджет та міжбюджетні трансфери відіграють важливу роль у фінансуванні відбудови, але також важливо залучати міжнародну допомогу, інвестиції та ресурси приватних компаній. Така синергія може призвести до ефективного використання фінансових ресурсів та більш швидкого відновлення. Крім того, вказане підкреслює різноманітність джерел фінансування та їх вирішальну роль у реалізації цих проєктів.

У табл. 1 наведемо результати опитувань щодо пріоритетності джерел фінансування проєктів з відновлення у громадах.

Таблиця 1

Джерела фінансування проєктів з відновлення громад
(результати зовнішніх опитувань)⁹

Показники	Досліджені ініціативи у сфері повоєнного відновлення ¹⁰	Звіт про результати опитування громад щодо відновлення в умовах війни ¹¹
Дата публікації	червень 2023 року	квітень-травень 2024 року
Організація, що провела опитування	Київський міжнародний інститут соціології	Проектний офіс DREAM при Мінінфраструктури
Джерела фінансування*:		
місцевий бюджет	71%	67,5%
кошти міжнародних партнерів	54%	50,5%
державний бюджет	29%	48,5%
Неурядові організації:		
громадські організації	н/д	32,3%
благодійні організації	37%	24,5%

***Примітка:** в опитуваннях вказано, що відсоток відповідей сумарно може перевищувати 100%. Ймовірно, це пов'язано з тим, що одна громада може мати декілька джерел фінансування одного об'єкта відбудови.

Джерело: складено авторами на основі узагальнень результатів опитувань.

⁹ проведені у 2023-2024 роках Київським міжнародним інститутом соціології та Проектним офісом DREAM при Мінінфраструктури

¹⁰ https://ednannia.ua/images/Master_version_UKR_Rebuilding.pdf

¹¹ <https://drive.google.com/file/d/1ufy2P0VWFSvhp2slzfZ-l6MQNBg9bSjC/view>

З табл. 1 видно, що протягом 2023-2024 років переважна більшість респондентів вказує місцевий бюджет як основне джерело фінансування проєктів відновлення та модернізації. Кошти міжнародних партнерів та видатки з державного бюджету посідають друге та третє місця відповідно. Проте, варто зауважити, що опитування як метод збору інформації має певний суб'єктивізм, що може спотворювати реальну картину, адже якість результатів напрямку залежить від якості опитувальника.

Саме тому для дослідження реальної картини щодо фінансування відновлення зруйнованої інфраструктури Fiscal Center розробив інтерактивний інструмент моніторингу видатків. Він базується на систематизації та уніфікації верифікованих даних як про видатки на відновлення та відбудову України, так і про інші видатки, спрямовані на подолання наслідків війни. На сайті представлена інформація про видатки державного бюджету, місцевих бюджетів та коштів міжнародних партнерів, спрямовані на відповідні цілі¹².

З метою представлення напрацьованої інформації Fiscal Center вирішив випустити серію аналітичних досліджень, які системно та повно інформуватимуть про особливості та проблематику здійснення моніторингу видатків на відновлення у розрізі джерел їх фінансування. З результатами першого у цій серії дослідження «Видатки Фонду ліквідації наслідків збройної агресії у 2023 році (shadow report)» можна ознайомитись за посиланням: <https://fiscalcenter.org/project/war-recovery-fund-2023-ukraine>

У цьому дослідженні акцент зроблений на видатках місцевих бюджетів у межах законодавчо дозволених бюджетних програм, що спрямовуються на відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної російської агресії.

Саме наявність єдиної бази верифікованих даних про відновлення сприятиме ухваленню ефективних управлінських рішень та досягненню узгодженості між асигнуваннями державного та місцевих бюджетів.

¹² <https://fiscalcenter.org/costofwar>

2. Бюджетні програми місцевих бюджетів з відновлення

Для складання і виконання місцевих бюджетів використовується Типова програмна класифікація видатків та кредитування місцевих бюджетів (далі – ТПКВК МБ)^{13,14}, яка уніфікована за видатками місцевих бюджетів.

До серпня 2023 року фінансування відбудови з місцевих бюджетів здійснювалося за рахунок коштів, передбачених за різними бюджетними програмами, які безпосередньо не пов'язані із відновленням (наприклад, на відновлення житла спрямовувались кошти бюджетної програми, що має код ТПКВК МБ 6086 – Інша діяльність щодо забезпечення житлом громадян). Вказана розпорошеність видатків на відновлення у межах різних бюджетних програм місцевого бюджету не дозволяла коректно ідентифікувати платежі, які спрямовувались саме на ліквідацію наслідків збройної агресії. Тому для законодавчого врегулювання цього питання до ТПКВК МБ 3 серпня 2023 року внесли відповідні зміни¹⁵. Відтоді фінансування відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії з місцевих бюджетів, стало можливим за окремими кодами ТПКВК МБ, що мають безпосереднє відношення до цього процесу, а саме:

- **7372** – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення освітніх установ та закладів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- **7373** – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення медичних установ та закладів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- **7374** – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення установ та закладів соціальної сфери, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- **7375** – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення об'єктів житлового фонду, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів;
- **7376** – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення об'єктів житлово-комунального господарства, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів;

¹³ Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.09.2017 № 793 (зі змінами)

¹⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0793201-17#Text>

¹⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0427201-23#Text>

- **7377** – Реалізація проєктів (заходів) з відновлення інших об'єктів комунальної власності, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів.

З огляду на таку проблему збору бюджетної інформації, Fiscal Center верифікував дані, що стосуються фінансування відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії з місцевих бюджетів, за кодами ТПКВК МБ 7372-7377.

**Частка видатків місцевих бюджетів за кодами
ТПКВК МБ 7372-7377 у видатках, спрямованих на відбудову
(на прикладі Київської області)**

На прикладі Київської області представимо, яку частку видатків на відбудову займають видатки за кодами ТПКВК МБ 7372-7377. Це можливо завдяки розробленій Fiscal Center інтерактивній мапі (дашборду) по видатках на відновлення Київської області: <https://fiscalcenter.org/kyivregion>.

Отже, протягом 2022-2023 рр. на відновлення Київської області спрямували 5,5 млрд грн, з яких:

- видатки державного бюджету – 3,8 млрд грн або 69%;
- видатки місцевих бюджетів – 1,2 млрд грн або 22%;
- кошти міжнародних партнерів – 0,5 млрд грн або 9%.

Щодо видатків місцевих бюджетів Київської області, то їх використовували у межах 46 бюджетних програм місцевого бюджету на реалізацію 2048 об'єктів. При цьому сумарно видатки у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7375 та 7377 становили майже 5,6 млн грн (реалізовані 18 об'єктів).

Отже, у Київській області видатки місцевих бюджетів за кодами ТПКВК МБ 7372-7377 становлять 0,5% видатків місцевих бюджетів, що були спрямовані у 2022-2023 роках на відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії.

Крім того, аналіз відповідних видатків місцевих бюджетів показав, що видатки у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377 переважно спрямовувались на капітальний ремонт пошкоджених об'єктів. Тоді як видатки місцевих бюджетів за іншими бюджетними програмами – на поточний ремонт (заміну вікон, ремонт покрівлі та даху, відновлення фасаду, грошову компенсацію постраждалим тощо).

3. Результати оцінки

3.1. Систематизація даних

Для оцінки розподілу та фактичного використання коштів місцевих бюджетів у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377 систематизована та верифікована повна інформація про об'єкти відбудови та історія платежів за 2023 рік.

Наповнення бази даних здійснювалось з чітким дотриманням принципів структурованості, закономірної послідовності та поетапності:

- 1.** ідентифіковані та опрацьовані усі наявні на порталі Є-data платіжні доручення (далі – платіжки, платежі) Державної казначейської служби України (далі – Казначейство) за кодами ТПКВК МБ 7372-7377, здійснені у 2023 році;
- 2.** звірені відповідні платіжки зі звітністю Казначейства та виявлена низка неузгодженостей у сумах;
- 3.** направлені запити до розпорядників бюджетних коштів з проханням надати інформацію щодо причин появи таких розбіжностей (у т.ч. відсутності окремих платежів на Є-дата). Зауважимо, що при отриманні відповідей на такі запити виокремлені основні причини розбіжностей, такі як: розірвання договорів, помилкові платежі, що призвели до повернення коштів, а також зміна джерела фінансування об'єкту відновлення «заднім» числом;
- 4.** згруповані платежі у межах громад та областей;
- 5.** верифіковані відповідні видатки за об'єктами відновлення (на основі даних з платіжних доручень та відповідей розпорядників коштів на запити Fiscal Center).

Зауважимо, що до установ та організацій, які у 2023 році отримали кошти з місцевих бюджетів на відновлення, належать:

- головні розпорядники коштів місцевих бюджетів (далі – ГРБК, головні розпорядники). Наприклад, місцеві державні адміністрації, виконавчі органи та апарати місцевих рад, структурні підрозділи місцевих державних адміністрацій;

- розпорядники коштів нижчого рівня, які мають/не мають у підпорядкуванні розпорядників нижчого рівня або одержувачів коштів (наприклад, заклади освіти чи охорони здоров'я, які утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів);
- одержувачі бюджетних коштів, які не мають статусу бюджетної установи (наприклад, обслуговуючі організації ЖКГ, які є юридичними або фізичними особами).

Під час збору та верифікації даних щодо фінансування відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії з місцевих бюджетів, фахівці Fiscal Center виявили низку проблем:

- на Є-data не відображені платежі з повернення коштів головним розпорядникам. Це призвело до розбіжностей між даними Є-data та звітністю Казначейства. Для уточнення інформації доводилось щоразу звертатись із запитом до ГРБК. Таке уточнення даних потребувало додаткового часу і трудових ресурсів громад, тому проблема відсутності повернень на Є-data є спільною, як для громад, так і для експертного середовища;
- розпорядники бюджетних коштів не завжди у відповідь на запити надсилали розгорнуту і вичерпну відповідь щодо особливостей фінансування того чи іншого об'єкта. Крім того, отримання відповідей розтягувалось у часі. Це ускладнило і сповільнило можливість отримання достовірних та актуальних даних, необхідних для аналізу;
- траплялися відмінності у визначенні джерела фінансування об'єкта відновлення в платіжному дорученні та інформації, наданої в бюджетній звітності Казначейства;
- прослідковується зміна коду ТПКВК МБ «заднім» числом за вже проведеним платежем.

З приводу двох останніх пунктів варто зауважити таке.

Після вирішення питання щодо використання коштів на відбудову за кодами ТПКВК МБ 7372-7377 громади почали активно звертатися до територіальних органів Казначейства з проханням перереєстрації касових видатків на відповідні коди.

Зазначимо, що зміна джерела фінансування «заднім» числом стосувалась частини платіжних доручень за 64 об'єктами. Загалом це 144 платіжних доручення або 10% від 1 449 опрацьованих у межах цього дослідження. Їх аналіз показав, що:

- 142 або 99% платіжок стосуються об'єктів, що належать до відбудови житлового фонду;
- 138 або 96% платіжок стосуються 60 об'єктів Сумської міської громади¹⁶;
- 4 або 3% платіжок – 2 об'єктів Дружківської громади Донецької області (м. Дружківка);
- 1 або менше 1% платіжок – 1 об'єкту Миронівської громади Дніпропетровської області (с. Виводове);
- лише 74 платіжки або 51% були подані до 04.08.2023 року (більш детально див. спеціальну вставку).

Нюанси «зміни» джерела фінансування об'єктів відбудови:

1) бюджетні програми місцевих бюджетів, які застосовували розпорядники коштів до перереєстрації (перенесення) проведених касових видатків:

- **1216086** «Інша діяльність щодо забезпечення житлом громадян» (Сумська міська громада)
- **1216011** «Експлуатація та технічне обслуговування житлового фонду» (Дружківська громада Донецької області);
- **0214060** «Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів» (Миронівська громада Дніпропетровської області).

2) дата складання платіжних доручень:

Із 144 платіжок, у яких «заднім» числом змінили джерело фінансування, лише 74 або 51% розпорядники бюджетних коштів подали до 04.08.2023 року¹⁷. Решту платіжок подали вже після того, як набули чинності зміни, якими створені спеціалізовані коди ТПКВК МБ 7372-7377: 16 – подали до кінця серпня 2023 року, а інші 54 платіжки – протягом: вересня-листопада¹⁸, з яких:

¹⁶ 40 платіжок по 14 об'єктах с. Битиця та 98 платіжок по 46 об'єктах у м. Суми

¹⁷ Нагадаємо, що Типову програмну класифікацію видатків та кредитування місцевих бюджетів 03.08.2023 року було доповнено кодами ТПКВК МБ 7372-7377

¹⁸ Вересень – 34 платіжки (32 платіжки ДІМ Сумської МР та 2 платіжки Виконком Миронівської СР); жовтень – 14 платіжок (ДІМ Сумської МР); листопад – 6 платіжок (ДІМ Сумської МР)

- 52 платіжки або 96% - Департамент інфраструктури міста (далі – ДІМ) Сумської міської ради,
- 2 платіжки або 4% – Виконком Мирівської сільської ради Дніпропетровської області.

Тому виникають логічні запитання:

1. Що стало причиною того, що розпорядники коштів місцевих бюджетів у своїх платіжних дорученнях вказували інші бюджетні програми, відмінні від тих, що мали коди ТПКВК МБ 7372-7377, якщо норми по їх застосуванню вже були чинні не один місяць?
2. Чому в кінцевому результаті територіальні органи просили Казначейство про перенесення таких касових видатків «заднім» числом, хоча могли одразу провести їх за потрібними ТПКВК МБ?

3.2. Загальний аналіз видатків місцевих бюджетів на реалізацію проєктів з відновлення

За результатами уніфікації інформації щодо видатків місцевих бюджетів на реалізацію проєктів з відновлення за кодами ТПКВК МБ 7372-7377 сформована верифікована база таких видатків 481 об'єкта на загальну суму 403,76 млн грн (рис. 2). При цьому опрацьовані та узагальнені понад 1,4 тис. платіжних доручень Казначейства, отриманих з Є-data.

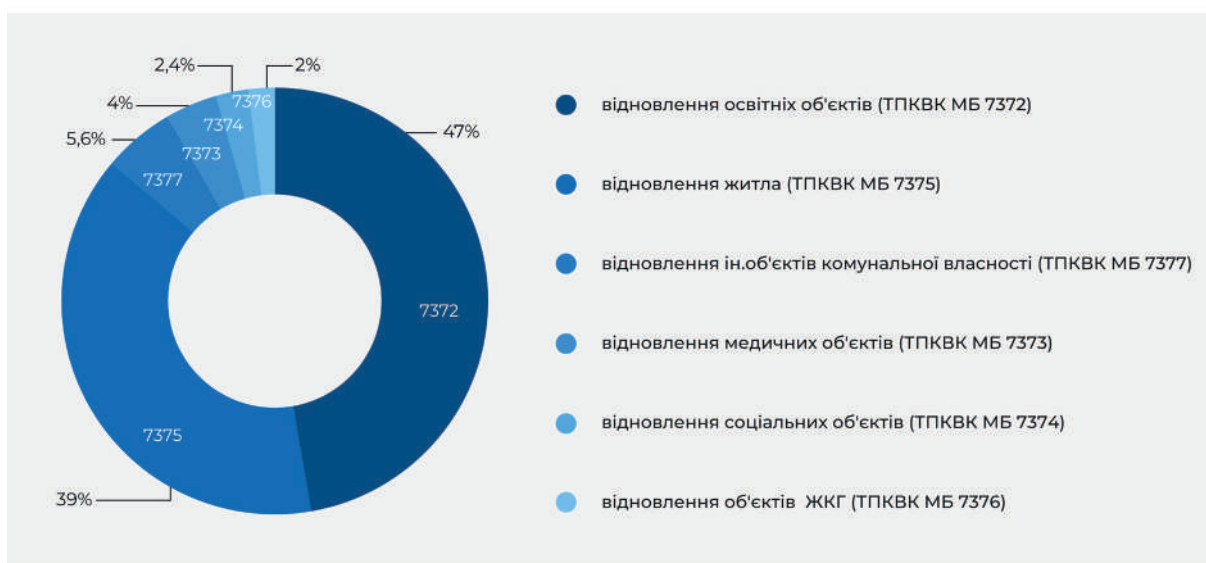

Рисунок 2. Розподіл видатків місцевих бюджетів за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

Джерело: розрахунки авторів.

З рис. 2 видно, що найбільше коштів з місцевих бюджетів (348 млн грн або 86%) спрямували на відновлення:

- освітніх установ та закладів – 190,6 млн грн або 47%;
- об'єктів житлового фонду – 157,4 млн грн або 39%.

При цьому найменше коштів спрямували на відновлення:

- установ та закладів соціальної сфери – 9,9 млн грн або 2,4%;
- об'єктів житлово-комунального господарства – 8,1 млн грн або 2%.

3.3. Регіональний розподіл

З початком повномасштабної агресії росії близько 4 тис. населених пунктів в 231 територіальній громаді опинились у тимчасовій окупації¹⁹. При цьому масовані ракетно-дронові обстріли мають набагато ширшу географію, що виходить за межі законодавчо-визнаних територій відновлення²⁰ та/або територій, на яких ведуться (велися) бойові дії, або тимчасово окупованих росією²¹. У 2023 році кошти на відновлення пошкоджених об'єктів передбачили у місцевих бюджетах 14 областей (рис. 3-4 та Додаток 1).

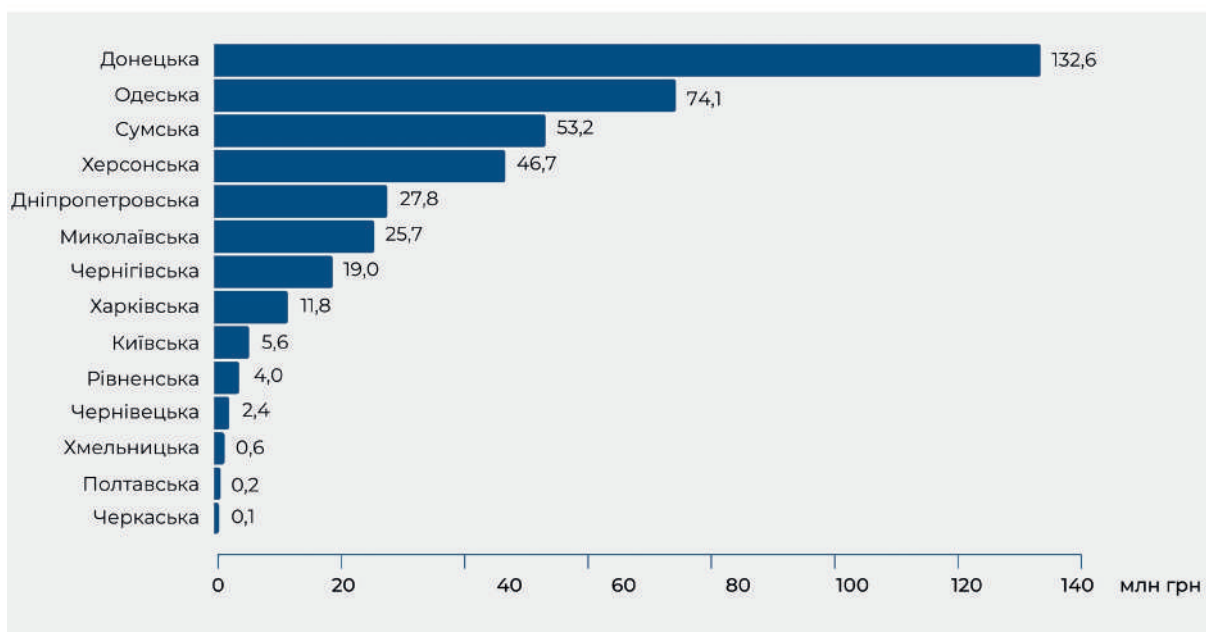

Рисунок 3. Розподіл витратків місцевих бюджетів за кодами ТПКВК МБ 7372-7377²²

Джерело: розрахунки авторів.

¹⁹ <https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=a1cf75d784924d3a83986f33celf830a>

²⁰ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-2023-%D0%BF#Text>

²¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text>

²² Представлено розподіл витратків місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

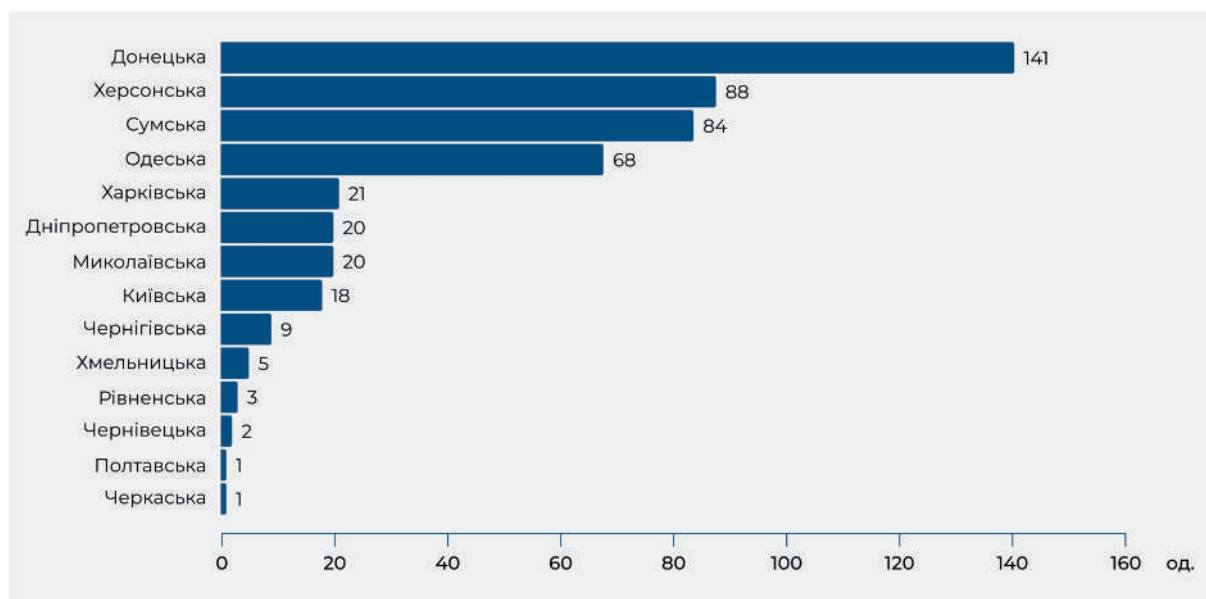

Рисунок 4. Регіональний розподіл об'єктів відбудови²³

Джерело: розрахунки авторів.

Рис. 3-4 та Додаток 1 демонструють, що найбільше видатків на відбудову були використані з місцевих бюджетів південних та східних регіонів, які власне найбільше постраждали від бойових дій. У розрізі областей найбільше коштів, а саме 132,6 млн грн або 33%, витратили на відбудову 141 об'єкта Донецчини, серед яких переважає відновлення житла (76 об'єктів на суму 62,4 млн грн) та закладів освіти (47 об'єктів на суму 58 млн грн). Найдорожчими об'єктами в області стали:

- Капітальний ремонт дитячого садочку № 91 «Лісова Казка» у м. Краматорськ – 9,8 млн грн;
- Капітальний ремонт житлового будинку по вул. Лазановича, 20 у м. Слов'янськ – 8,8 млн грн;
- Капітальний ремонт Краматорської загальноосвітньої школи (далі – ЗОШ) №15 – 8,2 млн гривень.

74,1 млн грн або 18% досліджуваних коштів були спрямовані на відбудову 68 об'єктів Одеської області. Найчастіше видатки стосувались: відновлення житла – 39 об'єктів на суму майже 3,7 млн грн та освітніх закладів – 24 об'єкти на суму 68,6 млн грн. Основну частину коштів спрямували на капітальний ремонт будівлі Національного університету «Одеська політехніка» – 44,4 млн грн (або 60% досліджуваних коштів місцевих бюджетів Одеської області).

²³ Представлено розподіл об'єктів, що профінансовані за рахунок видатків місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

Третьою за обсягом видатків стала Сумська область, де 53,2 млн грн або 13% досліджуваних коштів спрямували на відбудову 84 об'єкта (72 з них – відбудова житла на суму 20,8 млн грн). Найбільше коштів в області були спрямовані на:

- Відбудову житлового будинку по вул. Петропавлівська, 81 у м. Суми – 6,8 млн грн;
- Капітальний ремонт даху закладу дошкільної освіти (далі – ЗДО) «Казка» Охтирської міської ради – 7,3 млн грн;
- Капітальний ремонт будівель комунального некомерційного підприємства (далі – КНП) «Шосткинська дитяча лікарня» – 5,4 млн гривень.

Найменше досліджуваних коштів були витрачені в:

- 1.** Полтавській області – 1 проєкт на суму 159 тис. грн – реконструкція громадського будинку під житло для внутрішньо переміщених осіб в с. Нехвороща;
- 2.** Черкаській області – 1 проєкт на суму 99 тис. грн – закупівля будівельних матеріалів Мартусівською сільською радою.

3.4. Кількісний та вартісний розподіл об'єктів за типами

Для глибшого розуміння структури досліджуваних видатків важливо не лише оцінювати їх регіональний розподіл, а й проаналізувати, якого типу об'єкти отримали фінансування та скільки коштувало їх відновлення (рис. 5-6, Додаток 1).

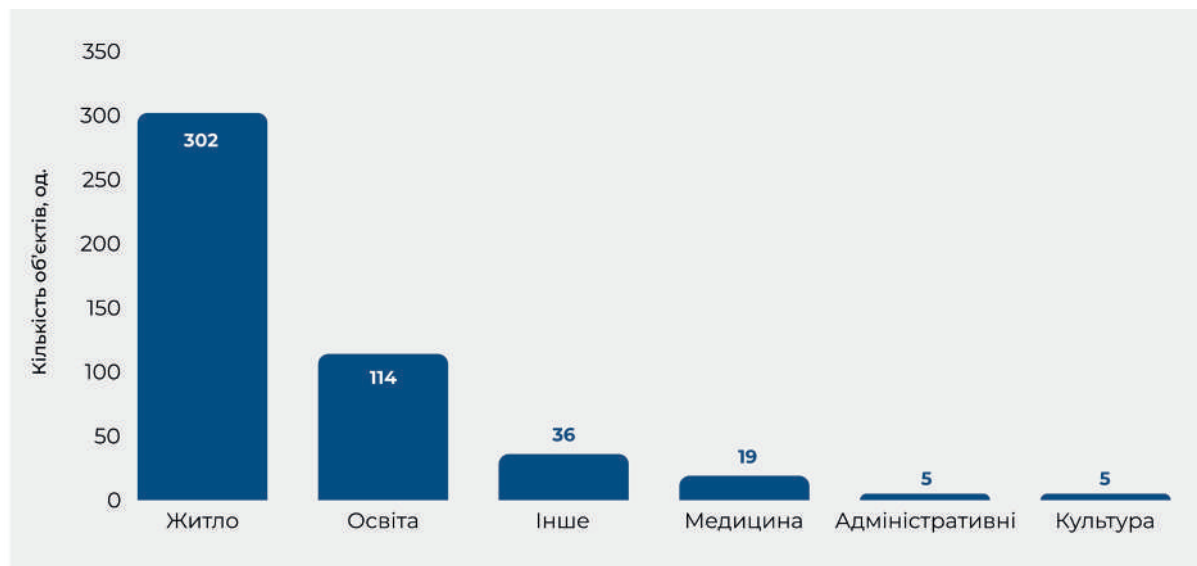

Рисунок 5. Кількісний розподіл об'єктів за типами²⁴

Джерело: розрахунки авторів.

Рис. 5 показує, що майже 63% всіх об'єктів, які були відбудовані протягом 2023 року за досліджувану частину коштів місцевих бюджетів, стосувались будівництва та відновлення житла – 302 об'єкти. Найбільше робіт з відновлення житла провели у:

- Сумській міській громаді – 66 будинків, з них, 52 об'єкти – м. Суми; 14 об'єктів – с. Битиця;
- м. Слов'янськ (Донецька область) – 49 об'єктів;
- м. Ізмаїл (Одеська область) – 36 об'єктів.

Ще майже 24% робіт стосувались відбудови закладів освіти. Більшість з них розташовані у м. Краматорськ (Донецька обл.) – 25 об'єктів та у м. Одеса – 23 об'єкти.

²⁴ Представлено розподіл об'єктів, що профінансовані за рахунок видатків місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

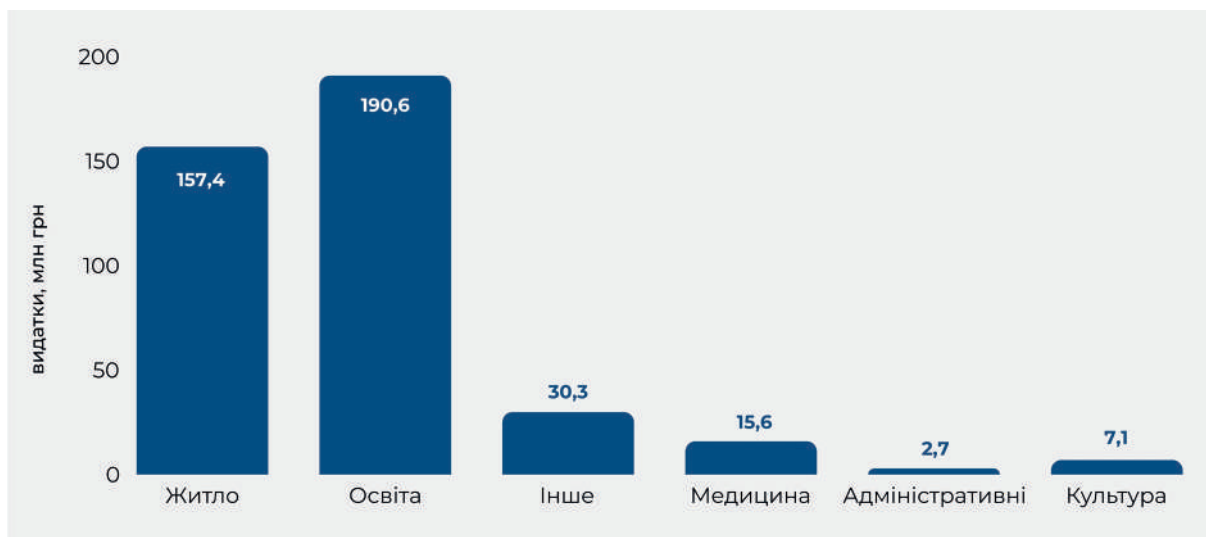

Рисунок 6. Вартісний розподіл об'єктів за типами²⁵

Джерело: розрахунки авторів.

Відповідно до рис. 6 у 2023 році найбільша частина досліджуваних коштів місцевих бюджетів була спрямована на відновлення закладів освіти – 190,6 млн грн.

Найбільші витрати припали на освітні заклади:

- м. Одеси – 68,3 млн грн, з яких 44,4 млн грн спрямовані на капітальний ремонт будівлі Національного університету «Одеська політехніка»,
- м. Краматорськ – 45,9 млн грн, з яких 9,8 млн грн спрямовані на капітальний ремонт дитячого садочку № 91 «Лісова Казка».

Найменше коштів серед закладів освіти витратили на оплату послуг з технічного нагляду за поточним ремонтом будівлі Краматорської ЗОШ № 26 – 1,7 тис. грн.

На відбудову та реконструкцію житлового фонду були спрямовані 157,5 млн грн. Найбільше коштів на відбудову житла витратили в м. Слов'янськ – 46,2 млн грн. Найдорожчим проєктом у місті став капітальний ремонт житлового будинку на вул. Лазановича, 20, із загальною вартістю робіт 8,8 млн грн.

²⁵ Представлено розподіл видатків місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

На основі даних щодо кількісного та вартісного розподілу об'єктів за типами наведемо загальну середню вартість видатків на відбудову одного об'єкта по областях (рис. 7, Додаток 1).

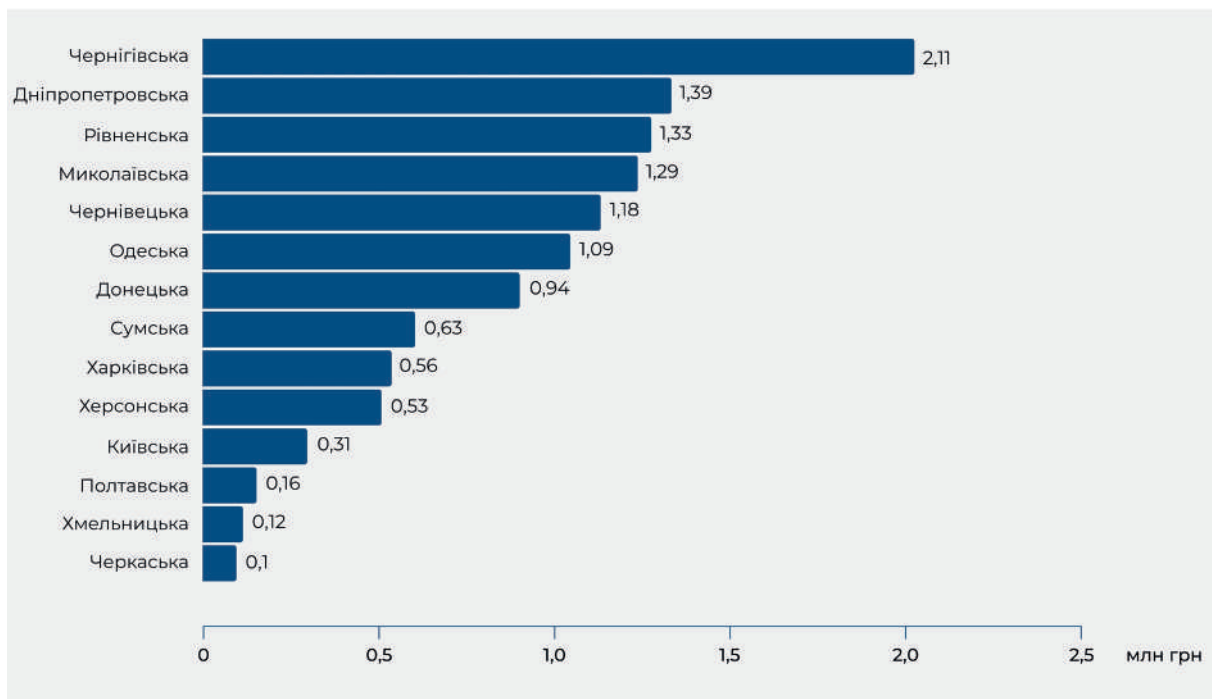

Рисунок 7. Узагальнена середня вартість видатків на відбудову одного об'єкта, млн грн (регіональний аспект)²⁶

Джерело: розрахунки авторів.

Регіональний розподіл (рис. 7) показав, що усереднений показник вартості видатків відбудови одного об'єкта найвищий у Чернігівській області – 2,11 млн грн. Відповідний показник сформували 8 об'єктів з реконструкції житлових будинків на суму 17,9 млн грн та один освітній об'єкт на суму 1,1 млн грн (реконструкція будівлі Талалаївського ліцею у Ніжинському районі). При цьому найменша середня вартість видатків на відбудову одного об'єкта зафіксована у Черкаській області. Це єдиний проєкт відбудови в цієї області на суму 98,8 тис. грн (закупівля будівельних матеріалів Мартусівською сільською радою).

Оскільки кількісний розподіл об'єктів (рис. 4) та середня вартість видатків на відбудову одного об'єкта по регіонах (рис. 7) демонструють значну варіативність²⁷, то порівняння узагальненої середньої вартості видатків на відбудову 1 об'єкта є доволі наближеним показником.

²⁶ Представлено середню вартість відбудови одного об'єкта у межах видатків місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

²⁷ В одних областях видатки було спрямовано на відбудову 1-3 об'єктів (Черкаська, Полтавська, Чернівецька та Рівненська області), а в інших – близько 90 (Сумська, Херсонська області) та навіть 141 об'єкт (Донецька область)

Крім того, незначний обсяг вибірки даних, що використовується у дослідженні, унеможлиблює здійснення виваженої оцінки у розрізі конкретного регіону та типу об'єкта. Адже порівняння області, де кошти спрямовані на відновлення 1 об'єкта, з областю, де відновлюють 141 об'єкт, може спотворювати дійсність.

Отже, з метою створення відносно порівнюваних умов регіони згруповані у два кластери: I – до 21 об'єкта відбудови та II – більше 21 об'єкта відбудови (табл. 2, рис. 8).

Таблиця 2

Середня вартість видатків
на відбудову одного об'єкта за типом (млн грн)

	Житло	Освіта	Інше	Меди- цина	Адмі- ністра- тивні	Культу- ра	ВСЬОГО
Кластер I – до 21 об'єкта відбудови /Черкаська, Полтавська, Чернівецька, Рівненська, Хмельницька, Чернігівська, Київська, Миколаївська, Дніпропетровська, Харківська/							
кількість об'єктів	51	30	7	8	1	3	100
використано	41,09	43,54	2,62	4,94	0,09	4,85	97,14
середня вартість видатків на відбудову 1 об'єкта	0,81	1,45	0,37	0,62	0,09	1,62	0,97
Кластер II – більше 21 об'єкта відбудови /Одеська, Сумська, Херсонська, Донецька/							
кількість об'єктів	251	84	29	11	4	2	381
використано	116,34	147,05	27,63	10,69	2,62	2,30	306,62
середня вартість видатків на відбудову 1 об'єкта	0,46	1,75	0,95	0,97	0,65	1,15	0,80

Джерело: розрахунки авторів.

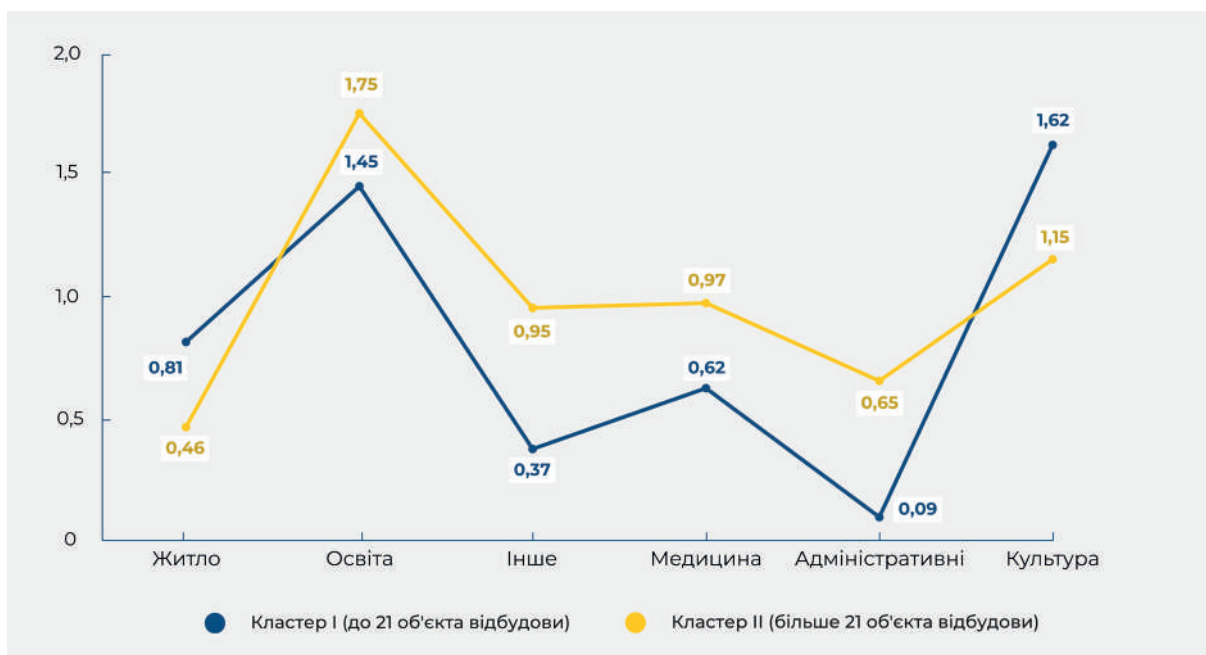

Рисунок 8. Порівняння середньої вартості видатків на відбудову 1 об'єкта, млн грн (кластерний аналіз)

Джерело: розрахунки авторів.

З табл. 2 та рис. 8 видно, що найбільше коштів у середньому спрямовано на відновлення одного закладу освіти – 1,45 млн грн/об'єкт та 1,75 млн/об'єкт по I та II кластеру відповідно. Водночас, середню вартість видатків на відбудову 1 об'єкта в категорії «адміністративні будівлі» та «культурні заклади» варто оцінювати з обережністю, оскільки під відбудову за даними типами потрапили мало об'єктів – 1-4, залежно від типу і кластеру²⁸. Найбільш показово розрахунок середньої вартості видатків на відбудову представлений у межах відновлення житлового фонду та закладів освіти, оскільки за цими категоріями вибірка є масовою. Адже чим більше вибірка, тим точніший аналіз і більш обґрунтовані висновки.

²⁸ Беручи до уваги основи статистики та аналізу даних, використання лише одного показника для розрахунку середнього значення є некоректним. За наявності двох показників середнє значення вже розраховується, проте воно є сумнівним. Достовірний статистичний аналіз починається, коли вибірка містить три і більше показників

3.5. Розподіл об'єктів за кількістю виконаних платіжних доручень

Розподіл об'єктів за кількістю виконаних платіжних доручень показав, що за 78% проєктами (380 об'єктів) в середньому виконані 1-3 платіжних доручення (переважно це 2-3 платіжки за об'єктом). За 92 об'єктами виконані 4-10 платіжних доручень (рис. 9).

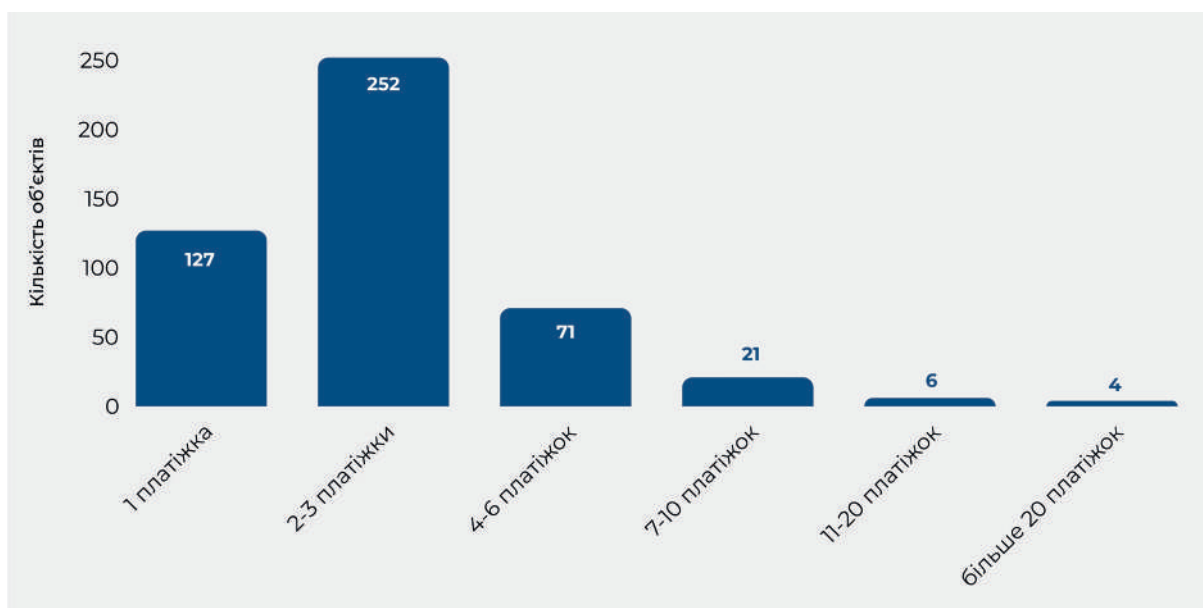

Рисунок 9. Розподіл об'єктів за кількістю виконаних платіжних доручень

Джерело: розрахунки авторів.

Крім того, рис. 9 демонструє наявність об'єктів, які характеризуються достатньо великою кількістю платіжок. Так, майже 8% досліджених платіжок були виконані за 4 об'єктами:

1. Капітальний ремонт будівлі Національного університету «Одеська політехніка» у м. Одеса – 33 платіжки на суму 44,4 млн грн, з яких 43,5 млн грн (або 98%) отримало ТОВ «Будівельна компанія «Роял Інвест». Вказані кошти Департамент капітального будівництва та дорожнього господарства (далі – ДКБДГ) Одеської обласної державної адміністрації (далі – ОДА) перерахував протягом вересня-грудня 2023 року. При цьому 22,2 млн грн (або 50% від загальної суми) були передані згаданому вище ТОВ у жовтні 2023 року²⁹.

²⁹ ТПКВК МБ 7372

2. Заходи з усунення аварій в житловому фонді по вулиці Перемоги, 3 у м. Чорноморськ Одеської області – 29 платіжок на суму 297,6 тис. грн, з яких 117,6 тис. грн (або 40%) отримало ТОВ «Ребусстрой», а решту суми – інші вісім одержувачів. Вказані кошти КП «МУЖКГ» Чорноморської міської ради перерахувало протягом листопада-грудня 2023 року на закупівлю різних будівельних інструментів³⁰;

3. Реконструкція корпусу КП «Обласний дитячо-молодіжний санаторно-оздоровчий комплекс «Перлина Донеччини» (III черга) у м. Святогірськ Донецької області – 23 платіжки на суму 2,1 млн грн (у т.ч. повернення 166,7 тис. грн), з яких протягом жовтня-грудня 2023 року майже порівну одержали ТОВ «Будівельно-консалтингова група «Базис» та ТОВ «Інтех-Буд Союз»³¹;

4. Капітальний ремонт пошкоджених будівель КНП «Шосткинська дитяча лікарня» у м. Шостка Сумської області – 23 платіжки на суму майже 5,4 млн грн (у т.ч. повернення 1,6 млн грн), які протягом листопада-грудня 2023 року за винятком 68 тис. грн, отримало ТОВ «Тірада»³²;

Водночас аналіз платіжних доручень, виконаних у межах бюджетних програм місцевих бюджетів за кодами ТПКВК МБ 7372-7377, дозволив виокремити нетипові платежі, які виходять за межі цільового використання відповідних коштів (див. спеціальну вставку).

**Нетипові платежі, які виходять за межі цільового
використання коштів, передбачених у місцевих бюджетах
за кодами ТПКВК МБ 7372-7377**

/м. Чорноморськ, Одеська область/

Під час вивчення платіжних доручень, сформованих КП «Міське управління житлово-комунального господарства» Чорноморської міської ради, а також вивчаючи інформацію, отриману у відповідях на запити Fiscal Center³³, виявлено, що у межах коду ТПКВК МБ 7376³⁴, серед іншого, профінансовані:

³⁰ ТПКВК МБ 7375

³¹ ТПКВК МБ 7374

³² ТПКВК МБ 7373

³³ Лист №1808/І від 30.09.2024 та лист № вих-м-2-198-2025 від 09.01.2025

³⁴ «Реалізація проектів (заходів) з відновлення об'єктів житлово-комунального господарства, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії, за рахунок коштів місцевих бюджетів»

- виплата заробітної плати (у т. ч. нарахування на заробітну плату) на загальну суму 130 тис. грн;
- сплата податку на додану вартість за жовтень 2023 року на суму 4,9 тис. грн³⁵.

Як зазначається у відповіді на запит щодо проведення таких платежів, внаслідок ракетного удару, завданого російською федерацією у жовтні 2023 року, були пошкоджені житлові будинки 2-го, 3-го, 4-го та 20-го кварталів м. Чорноморська. Працівники КП «МУЖКГ» виконали роботи, не пов'язані з основною діяльністю, зокрема заходи з ліквідації наслідків ракетного удару (закриття дверних та віконних отворів тощо), за що їм виплатили зарплату. Разом з тим, розпорядник коштів не надав обґрунтованих пояснень щодо сплати ПДВ у межах цих коштів, а зауважив, що нормативно-правовим актом, який регулює сплату всіх податків, зокрема і ПДВ, є Податковий Кодекс України.

Отже виникає логічне запитання: Чому одним з платежів у межах коштів місцевого бюджету за кодом ТПКВК МБ 7376 є сплата ПДВ, якщо цей податок жодним чином не стосується нарахувань на заробітну плату?

³⁵ Трансакція №267028654 від 26.10.2023 року

3.6. Верифікація платіжних доручень про повернення коштів

Повернення коштів під час виконання договору є звичною практикою, адже будь-який процес може супроводжуватись форс-мажорами чи іншими подіями, які не дозволяють реалізувати взяті на себе зобов'язання. Проведена у межах дослідження верифікація платіжних доручень показала, що протягом 2023 року виконані 11 платіжок з повернення коштів на загальну суму майже 6 млн грн по 9 об'єктах, що стосувались ремонтних робіт у:

1. 6 освітніх закладах на суму 3,3 млн грн:

- Березнегуватська гімназія №1 (Миколаївська область) – 1,4 млн грн³⁶;
- Мурахівський ліцей (Миколаївська область) – 0,8 млн грн³⁷;
- Одеський технічний фаховий коледж Одеського національного технологічного університету (м. Одеса) – 0,7 млн грн³⁸;
- Кідрівський ліцей (Рівненська область) – 0,3 млн грн³⁹;
- Малоолександрівська загальноосвітня школа I-III ступенів (Херсонська область) – 7 тис. грн⁴⁰;
- Киселівський ясла-садок «Сонечко» (Херсонська область) – 94,5 тис. гривень⁴¹.

2. 2 закладах охорони здоров'я на суму 1,8 млн грн:

- КНП «Шосткинська дитяча лікарня» (Сумська область) – 1,63 млн грн⁴²;

³⁶ платіжку на таку суму виконано 15.11, а повернення – до кінця 2023 року

³⁷ платіжки на такі суми виконано після 27.11, а повернення – двома платіжками до кінця 2023 року

³⁸ платіжку на таку суму виконано 19.12, а повернення – до кінця 2023 року

³⁹ платіжку на таку суму виконано 03.11, а повернення – 30.11.2023 року

⁴⁰ повернення виконано 28.12.2023 року

⁴¹ повернення виконано 28.12.2023 року

⁴² повернення на суму 16 млн грн виконано 01.12.2023 року, а на суму 31 тис. грн – 27.12.2023 року

- КП «Обласний дитячо-молодіжний санаторно-оздоровчий комплекс «Перлина Донеччини» (Донецька область) – 0,17 млн грн⁴³.

3. Багатоквартирному житловому будинку № 81 по вул. Петропавлівська у м. Суми – 0,84 млн гривень⁴⁴.

Аналіз показав, що менше 1% досліджуваних платіжних доручень стосуються повернення коштів, що, на перший погляд, свідчить про ефективність організації процесу відбудови. Однак це питання набагато ширше у своєму дослідженні, адже частина платіжних доручень може стосуватись, наприклад, авансових внесків за виконання певного виду робіт. Тому такий високий відсоток «закриття» платіжних доручень не може слугувати індикатором ступеня завершеності (готовності) об'єктів.

⁴³ платіжку на таку суму виконано 16.11, а повернення – 30.11.2023 року

⁴⁴ повернення виконано 29.09.2023 року

3.7. ТОП-10 об'єктів за сумою використаних коштів

Для кращого розуміння розподілу коштів місцевих бюджетів на відбудову, розглянемо детальніше ТОП-10 об'єктів за сумою освоєних коштів місцевих бюджетів у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377 (рис. 10, Додаток 2).

Рисунок 10. ТОП-10 об'єктів за сумою освоєних коштів місцевого бюджету⁴⁵ (детальніше – в Дод. 2)

Джерело: розрахунки авторів.

По об'єктах, представлених на рис. 10 та у Додатку 2, варто зазначити таке:

1. Найдорожчим проєктом 2023 року став капітальний ремонт приміщень Національного університету «Одеська політехніка»⁴⁶ на суму 44,4 млн грн. Замовником робіт виступив ДКБДГ Одеської ОДА. Основним виконавцем робіт стало ТОВ «Будівельна компанія «Роял Інвест», яке надало послуг на суму 43,5 млн грн. Розробкою проєктно-кошторисної документації займалось ТОВ «Промбудпроєкт», яка обійшлась у 49,5 тис. грн, а технагляд робіт виконав ФОП Фарина О.Л. на суму 0,5 млн грн. Також на утримання служби замовника, яку здійснював ДКБДГ Одеської ОДА, витратили 0,33 млн гривень.

⁴⁵ Представлено видатки місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

⁴⁶ код ТПКВК МБ 7372

2. На реалізацію капітального ремонту пошкоджених конструкцій будівлі дошкільного навчального закладу № 91 (вул. Шкільна, 16, м. Краматорськ, Донецька область) спрямували 9,8 млн грн⁴⁷. Замовником робіт виступило Управління капітального будівництва (далі – УКБ) Краматорської міської ради, яке отримало 216,2 тис. грн за утримання служби замовника та проведення технагляду. Проведенням капітального ремонту займався ФОП Приб В. О., послуги якого у 2023 році коштували 9,6 млн гривень.

3. Капітальний ремонт житлового будинку (вул. Лозановича, 20, м. Слов'янськ, Донецька область) Управлінню житлово-комунального господарства (далі – УЖКГ) Слов'янської міської військової адміністрації обійшовся у 8,8 млн грн⁴⁸. Цей проєкт повністю виконувало ТОВ «Моноліт-Центр», за винятком технагляду за виконанням робіт, яким займалось ТОВ «Європроєкт» на суму 8,5 тис. гривень.

4. Капітальний ремонт твердої покрівлі будівлі комунального закладу дошкільної освіти № 202 (вул. Катеринівська, 9, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область) профінансував відділ освіти виконкому Саксаганської районної у місті ради на суму 8,4 млн⁴⁹. Ремонтні роботи виконувало ТОВ «Реммашсервіс» – 8 млн грн, виготовлення проєктно-кошторисної документації – ТОВ «Проектбудвишукування» – 0,3 млн грн, а роботи з технічного нагляду – ФОП Бихно М. В. – 90 тис. гривень.

5. Капітальний ремонт пошкоджених конструкцій будівлі ЗОШ № 15 (вул. Чорновола, 19а, м. Краматорськ, Донецька область) профінансований на суму 8,3 млн грн⁵⁰. Замовником робіт виступило УКБ Краматорської міської ради, яке за утримання служби замовника отримало 0,2 млн грн, а підрядником – ТОВ «БТ Ренесанс», яке отримало у 2023 році 8,1 млн гривень.

6. На капітальний ремонт житлового будинку (вул. Поштова, 12, м. Слов'янськ, Донецька область) використані майже 8 млн грн на замовлення УЖКГ Слов'янської міської військової адміністрації⁵¹. Ремонтні роботи на суму 7,8 млн грн виконувало ТОВ «Грін-Трейд-Компані», а розробкою проєктно-кошторисної документації та проведенням експертизи займалось ТОВ «Інжинірингова компанія «Аркон», за що отримало 154 тис. гривень.

⁴⁷ код ТПКВК МБ 7372

⁴⁸ код ТПКВК МБ 7375

⁴⁹ код ТПКВК МБ 7372

⁵⁰ код ТПКВК МБ 7372

⁵¹ код ТПКВК МБ 7375

7. Видатки на капітальний ремонт даху Охтирського дошкільного навчального закладу «Казка» (вул. Київська, 45-А, м. Охтирка, Сумська область) у сумі 7,3 млн грн проведені на замовлення УКБ та ЖКГ Охтирської міської ради⁵². Головним підрядником виступило ТОВ «СУ «Хіммонтаж-14», яке отримало 7,2 млн грн. Авторським наглядом та створенням проєктно-кошторисної документації, на що витратили 51 тис. грн, займався ФОП Гречаниченко М. М., а проведенням технічного нагляду – ФОП Дерев'янка Д. В. на суму 82 тис. гривень.

8. Капітальний ремонт Мурахівського ліцею Березнегуватської селищної ради (вул. Центральна, 40а, с. Мурахівка, Баштанський район, Миколаївська область) становив майже 7 млн грн⁵³. Замовником робіт виступив відділ освіти, культури, молоді та спорту Березнегуватської селищної ради. Капітальний ремонт, на суму 6,9 млн грн, проводило ТОВ «Нікопольська СТК». Технагляд, на суму 101 тис. грн, здійснювало ТОВ «ІК «Академ Буд», а авторським наглядом займалось ТОВ «БТК «Граніт-В» – 16,9 тис. гривень.

9. На капітальний ремонт (аварійно-відновлювальні роботи) житлового будинку (вул. Петропавлівська, 81, м. Суми) витратили 6,8 млн грн, за замовленням ДІМ Сумської міської ради⁵⁴. Головним підрядником виступив ТОВ «Топаз», який виконав робіт на 6,6 млн грн. Технічне обстеження виконало науково-виробниче підприємство «Будівельна наука» Академії будівництва України на суму 179,9 тис. грн, а технагляд – ФОП Косик В. М. на суму 71,6 тис. гривень.

10. Останнім у рейтингу є капітальний ремонт пошкоджених конструкцій будівлі ЗОШ №10 (вул. Хортицька, 40-Ш, м. Краматорськ, Донецька область), на який витрачені майже 6,7 млн грн⁵⁵. Замовником робіт виступило УКБ Краматорської міської ради, яке також виконувало утримання служби замовника та технагляд на суму 0,5 млн грн. Головним виконавцем робіт було ТОВ «УкрбудПР», яке отримало 6,1 млн грн, а авторським наглядом займалося ТОВ «Інжинірингова компанія «Аркон», який коштував 132 тис. гривень.

⁵² код ТПКВК МБ 7372

⁵³ код ТПКВК МБ 7372

⁵⁴ код ТПКВК МБ 7375

⁵⁵ код ТПКВК МБ 7372

Таким чином, протягом 2023 року на фінансове забезпечення виконання ТОП-10 об'єктів сумарно спрямували 115,3 млн грн або майже 29% досліджуваних коштів, які стосувались відбудови: 7 освітніх закладів на суму 91,7 млн грн та 3 житлових будинків на суму 23,6 млн грн. При цьому середня вартість виконання ТОП-10 об'єктів становила 11,5 млн грн. Відмітимо, що 5 з 10 об'єктів на суму 41,5 млн грн реалізовані у Донецькій області (м. Краматорськ – 3 об'єкта, м. Слов'янськ – 2 об'єкта). Отже, ТОП-10 об'єктів за сумою освоєних коштів місцевого бюджету сформували проєкти по відновленню освітніх установ та житлових об'єктів, що узгоджується з розподілом витрат за типами об'єктів, представленим на рис. 6.

3.8. ТОП-10 замовників та отримувачів коштів

Цікавим є відображення ТОП-10 замовників (розпорядників) та отримувачів (підрядників) коштів місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377. Відзначимо, що вказані на рис. 11 замовники (розпорядники) акумулювали більше 68% досліджуваних коштів, а на зазначених на рис. 12 отримувачів (підрядників) припало майже 42% цих коштів. Загалом у 2023 році налічувалось 88 розпорядників та 285 отримувачів коштів місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377.

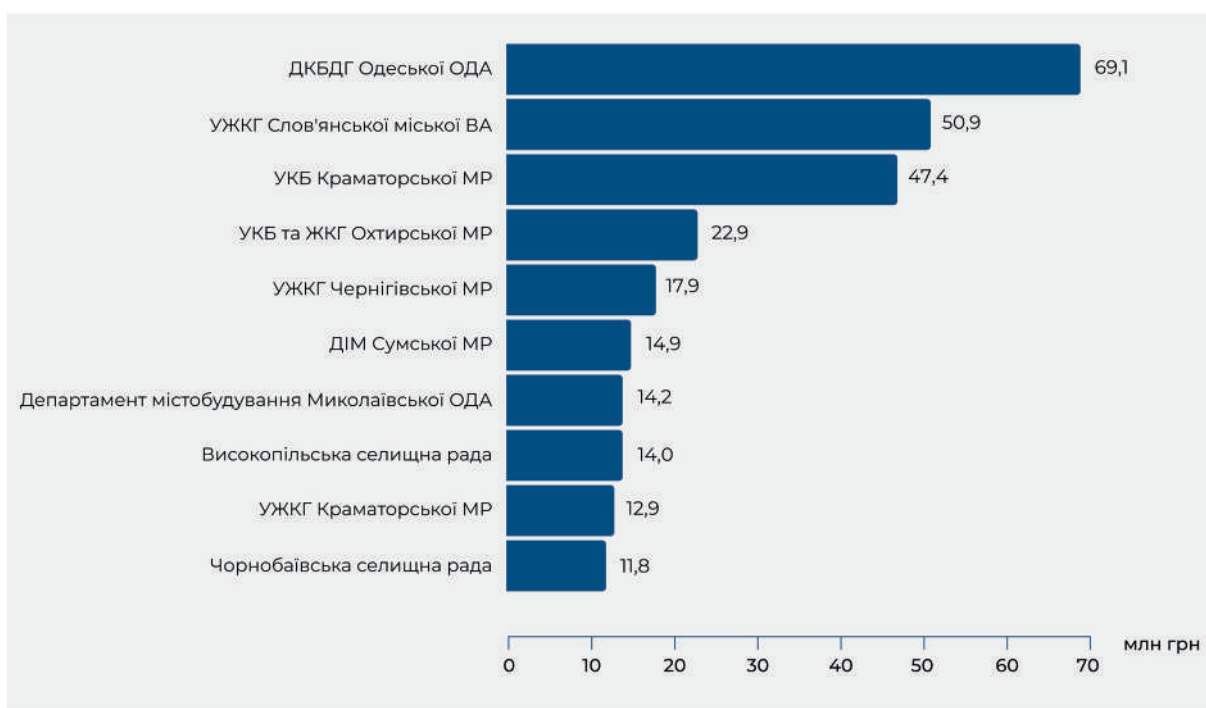

Рисунок 11. ТОП-10 замовників (розпорядників) коштів місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377, млн гривень

Джерело: розрахунки авторів.

Відповідно до рис. 11, найбільше бюджетних коштів за кодами ТПКВК МБ 7372-7377 використав ДКБДГ Одеської ОДА на відновлення 26 об'єктів у м. Одеса на загальну суму 70,7 млн грн (переважно це освітні заклади – 88,5%). Водночас УЖКГ Слов'янської міської військової адміністрації профінансувало відновлення 50 об'єктів на загальну суму 50,9 млн грн (80% заклади освіти, 20% – об'єкти житлового фонду). Замикає трійку лідерів УКБ Краматорської міської ради, що протягом 2023 року профінансувало роботи з відновлення 17-ти об'єктів у чотирьох населених

пунктах Донецької області (44,4 млн грн на об'єкти, що розташовані у м. Краматорськ, решта суми – на об'єкти у селищах Малотаранівка, Ясногірка та Красноторка) на загальну суму 47,4 млн грн (переважно це освітні заклади – 82,4%).

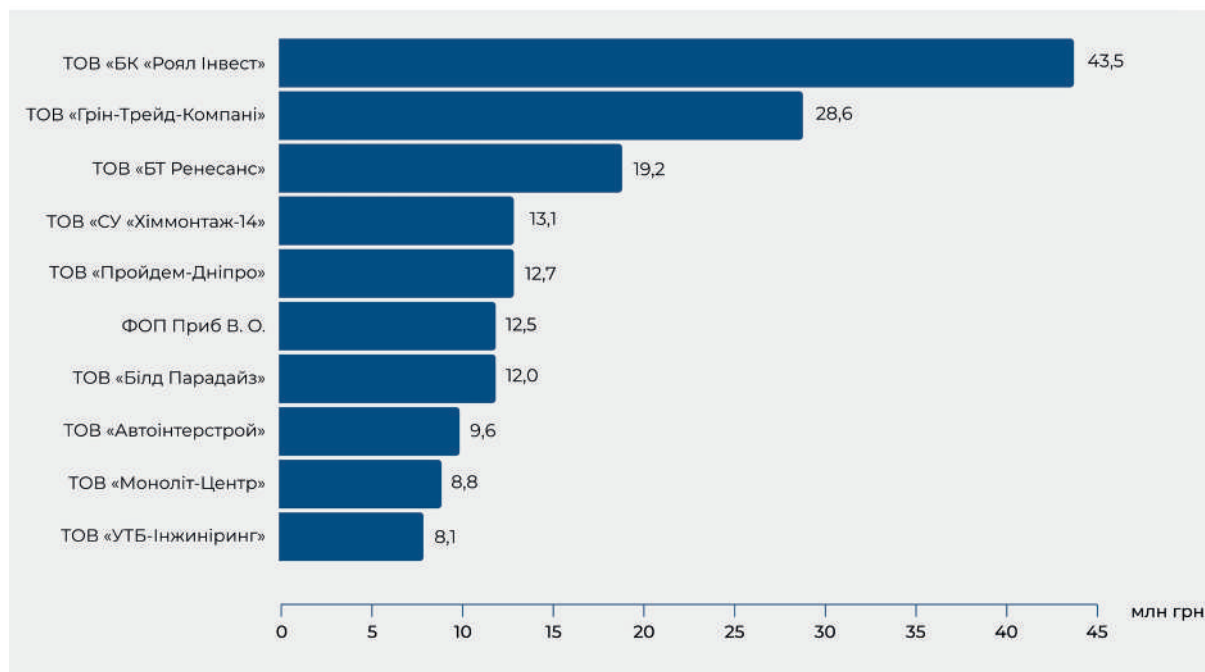

Рисунок 12. ТОП-10 отримувачів (підрядників) коштів місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377, млн гривень

Джерело: розрахунки авторів.

З рис. 12 видно, що найбільше бюджетних коштів отримало ТОВ «Будівельна компанія «Роял Інвест» за роботи з капітального ремонту приміщень Національного університету «Одеська політехніка» на суму 43,5 млн грн. Наступним у рейтингу — ТОВ «Грін-Трейд-Компані», що протягом 2023 року здійснювало ремонтні роботи на 37 об'єктах (73% – об'єкти житлового фонду, 27% – освітні заклади) м. Слов'янськ Донецької області на загальну суму 28,6 млн грн. Найдорожчим серед даних об'єктів був капітальний ремонт покрівлі житлового будинку по вул. Поштова, 12, м. Слов'янськ на суму 7,8 млн гривень.

Третім за сумою отриманих бюджетних коштів є ТОВ «БТ Ренесанс», що здійснювало роботи з капітального та поточного ремонту 8 закладів освіти в м. Краматорськ та 1 освітнього закладу в с. Малотаранівка Донецької області на загальну суму 19,2 млн гривень.

3.9. Особливості використання коштів залежно від місяця року

3.9.1. Помісячне використання коштів

Важливо також розглянути, як саме здійснювалося використання коштів протягом усього бюджетного року. Помісячна динаміка видатків дозволяє виявити періоди пікової активності, що вказує на характерні особливості бюджетного процесу та терміни реалізації проєктів (рис. 13).

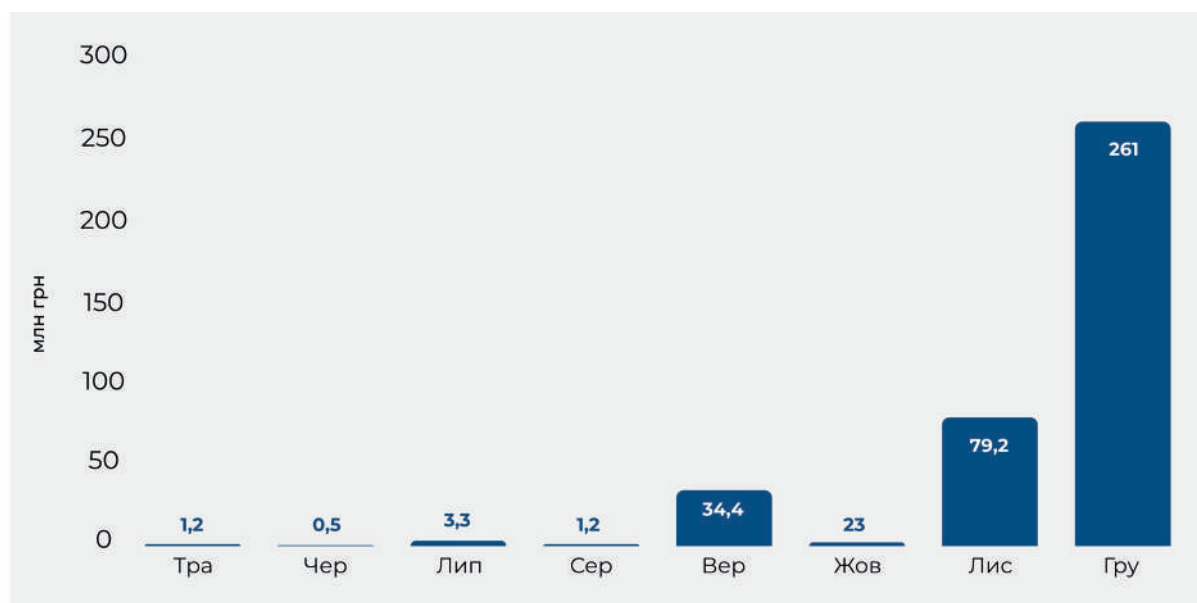

Рисунок 13. . Помісячне використання коштів місцевих бюджетів на відбудову за кодами ТПКВК МБ 7372-7377, млн гривень

Джерело: розрахунки авторів.

Так, фінансування проєктів розпочалося у травні 2023 року з реалізації заходів із відбудови 13 житлових об'єктів у Сумській області на суму 1,2 млн грн. Зауважимо, що 40% платіжних доручень ДІМ Сумської міської ради сформував ще у квітні, а оплату Казначейство здійснило 1 травня 2023 року. Протягом червня також спрямували 0,5 млн грн на відбудову 14 житлових об'єктів у Сумській області. Протягом липня 2023 року профінансували ремонтні роботи житлового будинку в м. Дружківка Донецької області на суму 0,33 млн грн та роботи з відбудови 6-ти житлових будинків в Сумській області на суму майже 3 млн грн. У серпні також здійснювалось фінансування з місцевого бюджету Дружківської міської територіальної громади на суму 0,23 млн грн для капітального ремонту двох житлових будинків, а з бюджету Сумської

міської територіальної громади були профінансовані роботи з відбудови 16 житлових будинків на суму 0,97 млн грн. Відповідні видатки провели за бюджетною програмою місцевого бюджету 1216086 «Інша діяльність щодо забезпечення житлом громадян», проте згодом відбулась зміна коду ТПКВК МБ на 7375 «заднім» числом (детально див. стор. 18-20 дослідження).

Вересень характеризувався стрімким зростанням загальної суми видатків на відповідну ціль та збільшенням кількості об'єктів, що є логічним, беручи до уваги серпневі зміни Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів. Так, у вересні 2023 року найбільше видатків спрямували на об'єкти у м. Краматорськ Донецької області – 14,6 млн грн на 11 об'єктів. Також 10,9 млн витратили на ремонтні роботи будівлі національного університету «Одеська політехніка». Крім того, профінансували роботи в Дніпропетровській, Донецькій (Дружківка, Слов'янськ), Полтавській, Сумській, Херсонській та Черкаській областях. Загальна сума видатків за місяць становила 34,4 млн гривень.

У жовтні на фінансування відбудови з місцевих бюджетів спрямували майже 23 млн грн. Найбільше коштів, а саме 6,6 млн грн, витратили у Херсонській області на відбудову 17 об'єктів, найбільше – ремонтні роботи у ЗДО «Сонечко» в с. Киселівка Чорнобаївської сільської ради – 1,6 млн грн. Також були профінансовані ремонтні роботи в Донецькій, Сумській, Чернігівській, Миколаївській, Рівненській, Одеській, Київській, Дніпропетровській, Харківській та Полтавській областях.

У листопаді витратили 79,2 млн грн переважно в межах коду ТПКВК МБ 7372 «Відновлення освітніх установ» – 39,2 млн грн. Найбільше коштів спрямували на фінансування об'єктів в Одеській (28,9 млн грн) та Донецькій (15,3 млн грн) областях. Також забезпечили фінансування об'єктів у Сумській, Чернігівській, Херсонській, Миколаївській, Дніпропетровській, Харківській, Київській, Полтавській та Рівненській областях.

Грудень став піковим місяцем, з обсягом використаних коштів 261 млн грн або 65% від загальної суми. При цьому 115 млн грн або 44% з них використали також на відновлення освітніх установ⁵⁶. Найбільше коштів у грудні витратили в Донецькій області – 94,2 млн грн на 122 об'єкти. Ще 33,8 млн грн спрямували на відбудову 41 об'єкта в Одеській області. Крім того, у грудні здійснювалось фінансування в Херсонській, Сумській, Дніпропетровській, Миколаївській, Харківській, Чернігівській, Київській, Хмельницькій, Рівненській, Чернівецькій та Полтавській областях.

⁵⁶ код ТПКВК МБ 7372 «Відновлення освітніх установ»

ТОП-5 днів по платежах також належать переважно до грудня (рис. 14). Загалом сума цих платежів становила 244,8 млн грн, або майже 60% від загальної суми фактично використаних у 2023 році коштів місцевих бюджетів в межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377.

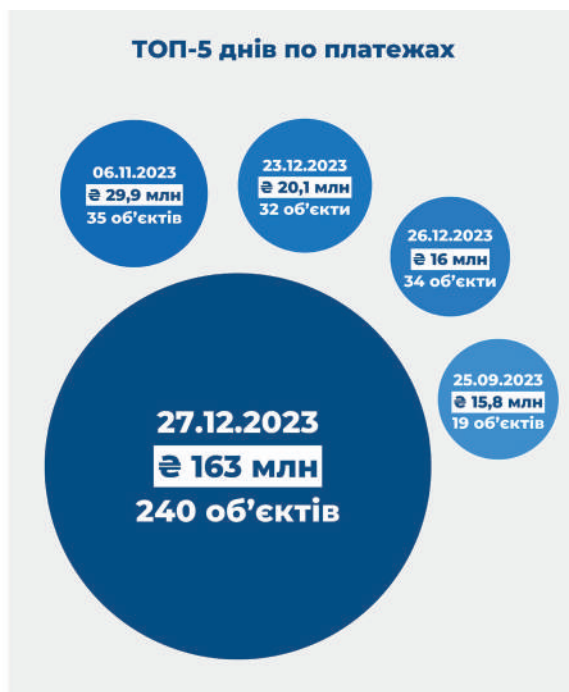

Рисунок 14. ТОП-5 днів по платежах Казначейства щодо використання коштів місцевих бюджетів на відбудову за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

Джерело: розрахунки авторів.

Зауважимо, що платіжні доручення щодо використання досліджуваних коштів Казначейство загалом проводило 103 дні з 365 днів 2023 року, при цьому середня сума одного дня становила майже 4 млн грн; найбільшу суму коштів перерахували 27 грудня – 163 млн грн, а найменшу 8 листопада – 1,8 тис. гривень.

3.9.2. Використання коштів у грудні

Враховуючи виявлену тенденцію до концентрації видатків у грудні, варто зосередити увагу на детальному аналізі динаміки використання коштів місцевих бюджетів протягом цього місяця. Традиційно в останні операційні дні грудня спостерігається «бюджетна лихоманка» – час, коли усі намагаються використати закладені у місцевих бюджетах кошти по максимуму.

Отже, на рис. 15 на основі групування платіжок Казначейства за датою оплати наведений щоденний фактичний розподіл досліджуваних коштів у грудні 2023 року.

Зазначимо, що за інформацією Казначейства⁵⁷:

- останнім днем проведення платежів за видатками клієнтів органів Казначейства в бюджетному 2023 році було 27 грудня;
- прийняття електронних документів клієнтів з системи дистанційного обслуговування «Клієнт-казначейства - Казначейство» до облікових систем АС «Є-Казна Доходи», АС «Є-Казна» відбувалось до 17:30 27 грудня 2023 року;
- прийняття органами Казначейства електронних документів не здійснювалось з 30 грудня 2023 року по 1 січня 2024 року.

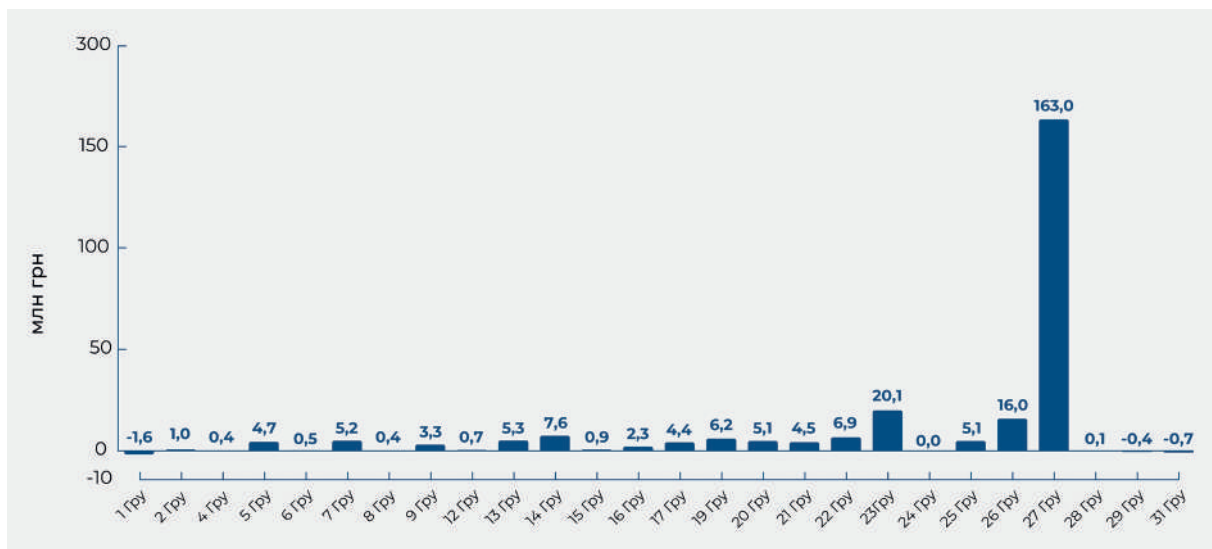

Рисунок 15. Щоденні видатки місцевих бюджетів у грудні 2023 року (за винятком днів, у які були лише повернення)⁵⁸

Джерело: розрахунки авторів.

⁵⁷ https://www.treasury.gov.ua/news/informatsiia-do-uvahy-rozporiadnykiv-oderzhuvachiv-biudzhetykh-koshtiv-ta-platnykiv-podatkov-shchodo-roboty-v-period-zavershennia-biudzhethnoho-2023-roku-ta-pochatku-2024-roku?fbclid=IwY2xjawFBHbVleHRuA2FlbQIxMAABHeYr74ySoeGP616EDcBklgu_ZsnKc6MoxtuVxIfKCMdLIV6T9ML3igdQRA_aem_7Vjp-O64reKoCX8M2yFlg

⁵⁸ за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

Систематизувавши та узагальнивши дані, наведені на рис. 15, зазначимо:

- за грудень 2023 року використано 261 млн грн⁵⁹ або 65% від досліджуваних коштів місцевих бюджетів;
- протягом перших трьох тижнів грудня (з 1 по 21 грудня) Казначейство провело платежів на 51 млн грн або 20% від видатків за місяць;
- 210 млн грн або 80% видатків місцевих бюджетів у грудні перерахували розпорядники бюджетних коштів протягом останніх 10 днів 2023 року (з 22 по 31 грудня);
- левову частку платежів здійснили 27 грудня – в останній день їх проведення, а саме 163 млн грн або 62% видатків за місяць.

**Казначейство проводить платежі 28 грудня,
хоча останнім днем їх проведення визначили 27 грудня 2023 року**
(Рівненська область)

Систематизація платіжок по об'єктах, відновлення яких профінансували за рахунок коштів місцевих бюджетів за кодам ТПКВК МБ 7372-7377, показала, що за двома освітніми проєктами Рівненської області оплату платіжних доручень Департаменту будівництва та архітектури Рівненської ОДА на загальну суму 178,8 тис. грн Казначейство здійснило 28 грудня 2023 року⁶⁰. Зауважимо, що відповідні платіжки замовник сформував 27 грудня 2023 року – в останній день проведення платежів Казначейством. Проте, ймовірно, час формування цих платіжок не дозволив їх оплатити у день формування, тим самим порушивши Регламент роботи органів Казначейства.

Казначейство у відповідь на запит Fiscal Center⁶¹ зазначило, що згідно з Регламентом роботи⁶², протягом операційних днів (після 27 грудня 2023 року) органи Казначейства проводили внутрішні платежі для зарахування податків та зборів, інших надходжень до бюджетів, до яких зокрема належать згадані платіжні інструкції.

⁵⁹ 263,8 млн грн за винятком повернень на суму 2,8 млн грн

⁶⁰ Трансакція № 273098185 на суму 168,3 тис. грн; трансакція № 273095702 на суму 10,5 тис. грн.

⁶¹ лист 12-11-11/20367 від 11.09.2024

⁶² Регламент затверджений наказом від 27.11.2023 № 299

Проте відповідно до призначення платежів кошти за цими платіжними дорученнями були сплачені за утримання служби замовника по відновленню закладів освіти на рахунок Департаменту будівництва та архітектури Рівненської ОДА.

Питання, яке потребує додаткового уточнення: чи мало право Казначейство здійснювати платежі від розпорядників коштів державного бюджету після завершення крайнього терміну сплати за видатками державного бюджету, враховуючи, що для державного бюджету це видатковий платіж?

3.9.3. Використання коштів у грудні

Особливу увагу слід приділити використанню коштів 27 грудня – дню, коли було зафіксовано рекордну кількість операцій і найбільший обсяг фінансування. Детальний аналіз дозволяє оцінити специфіку завершення бюджетного року та розподілу коштів. На рис. 16 розглянемо використання коштів місцевих бюджетів протягом 27 грудня 2023 року.

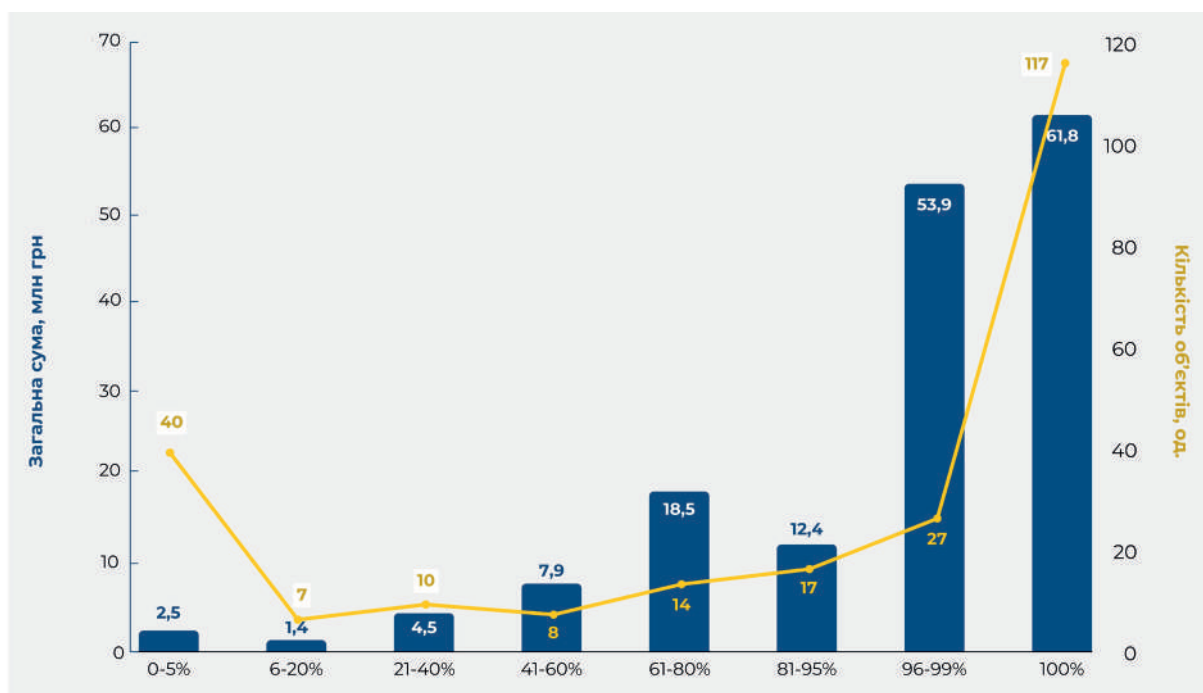

Рисунок 16. Розподіл об'єктів залежно від частки оплати Казначейством 27 грудня⁶³

Джерело: розрахунки авторів.

⁶³ видатки місцевих бюджетів за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

Загалом 27 грудня здійснили 479 платежів за 240 об'єктами на суму 163 млн грн. Найбільше платежів пов'язані з відбудовою житлового фонду (211 платіжок по 130 об'єктам на суму 60,7 млн грн) та закладів освіти (171 платіжка по 75 об'єктам на суму 75 млн грн). Фінансування відбудови об'єктів житлового фонду та закладів освіти становило 80% від усіх платіжок, проведених 27 грудня, та 83% від суми платежів, датованих 27 грудня 2023 року.

Також можна стверджувати, що 27 грудня по 117 об'єктах або 48% була проведена 100% оплата на суму 61,8 млн грн (тобто протягом року жодних платежів не проводилось). Найбільше коштів сплатили за проведення робіт у Донецькій (27,2 млн грн) та Сумській (9,8 млн грн) областях. Крім того, по 27 об'єктах провели платежі на 96-99% від усіх витрачених коштів на суму 53,9 млн грн. І ще по 17 об'єктах на 81-95%, що становило 12,4 млн грн. Така ситуація вказує на те, що в кінці бюджетного року замовники відбудови та виконавці робіт намагаються максимально освоїти затверджені бюджетні призначення.

Є припущення, що оплата за виконані будівельні роботи, поставлені товари чи надані послуги в останній день могла бути наслідком затримки проведення платежів через відсутність фінансового ресурсу в Казначействі. Щоб перевірити цю гіпотезу, ми проаналізували терміни, протягом яких Казначейство здійснювало оплату.

Так, 27 грудня Казначейство перерахувало кошти за 478 платіжними дорученнями або за 33% від усіх проаналізованих платіжних доручень, з яких майже 32% на суму 37,5 млн грн платіжних доручень розпорядників, які Казначейство оплатило 27 грудня, провели із затримкою у більшій ніж 3 банківських дні, а 68% на суму 125,5 млн грн – в межах 3-х банківських днів:

- день в день (складання і оплата датовані 27 грудня) – 21% платежів на суму 29,4 млн грн;
- на другий день (складання – 26.12, оплата – 27 грудня) – 29% платежів на суму 80,3 млн грн;
- на третій день (складання – 25.12, оплата – 27 грудня) – 18% платежів на суму 15,8 млн гривень.

Серед 88 розпорядників досліджуваних коштів більше половини (57 або 65% від загальної кількості) здійснювали відповідні видатки саме 27 грудня. При цьому більше 48% загальної суми перерахувань Казначейства, датованих 27 грудня, були здійснені за запитом 3 державних установ, а саме:

- УЖКГ Слов'янської міської військової адміністрації – 40,5 млн грн по 57 платіжках, що становить 74% від загальної суми (54,8 млн грн), витраченої цим управлінням на відповідну ціль протягом 2023 року;
- УКБ Краматорської міської ради – 20,3 млн грн по 21 платіжці, що становить 43% від загальної суми (47,4 млн грн), витраченої цим управлінням на відповідну ціль протягом 2023 року;
- ДКБДГ Одеської ОДА – 18,3 млн грн по 37, платіжках, що становить 26% від загальної суми (69,8 млн грн), витраченої цим департаментом на відповідну ціль протягом 2023 року.

Висновки

- 1.** За час повномасштабного вторгнення сотні населених пунктів постраждали від російської окупації, зазнавши значних руйнувань житлових будинків, комунальних закладів та інфраструктури. Водночас багато міст, розташованих далеко від лінії фронту, також майже щодня потерпають від ракетного терору агресора. Відновлення деокупованих і постраждалих громад та регіонів – це тривалий комплексний процес, який потребує об'єднання всіх гілок влади та максимальної взаємодії з постраждалими громадами.
- 2.** Відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії росії, здійснюється місцевими органами влади за рахунок різних джерел фінансування, зокрема, видатків державного бюджету, коштів державних фондів, видатків місцевих бюджетів та приватного капіталу.
- 3.** До серпня 2023 року фінансування відбудови з місцевих бюджетів здійснювалося за рахунок коштів, передбачених за різними бюджетними програмами, які безпосередньо не пов'язані із відновленням, а з 3 серпня 2023 року це стало можливим за окремими кодами ТПКВК МБ 7372-7377.
- 4.** Для оцінки розподілу та фактичного використання коштів місцевих бюджетів у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377 Fiscal Center систематизував та верифікував повну інформацію про об'єкти відбудови та історію платежів по них протягом 2023 року, зокрема:
 - ідентифікував та опрацював усі наявні на порталі Є-data платіжні доручення Казначейства за кодами ТПКВК МБ 7372-7377;
 - звірив відповідні платіжки зі звітністю Казначейства та виявив низку неузгодженостей у сумах;
 - направив запити до розпорядників бюджетних коштів з проханням надати інформацію щодо причин появи таких розбіжностей;
 - згрупував платежі у межах громад та областей;
 - верифікував відповідні видатки за об'єктами відновлення.
- 5.** За результатами уніфікації інформації сформована верифікована база видатків на відновлення 481 об'єкта на загальну суму 403,76 млн грн; опрацьовані та узагальнені понад 1,4 тис. платіжних доручень Казначейства, отриманих з Є-data.

6. Найбільше коштів з місцевих бюджетів (348 млн грн або 86%) спрямовані на відновлення освітніх установ та закладів – 190,6 млн грн або 47%, та об'єктів житлового фонду – 157,4 млн грн або 39%.

7. У контексті регіонального розподілу найбільше, а саме 132,6 млн грн або 33%, витратили на відбудову 141 об'єкта Донецької області; 74,1 млн грн або 18% – на відбудову 68 об'єктів Одеської області та 53,2 млн грн або 13% – на відбудову 84 об'єктів Сумської області. Найменше витратили на Полтавщині – 1 проєкт на суму 159,1 тис. грн та Черкащині – 1 проєкт на суму 98,8 тис. гривень.

8. Майже 63% всіх об'єктів, які були відбудовані протягом 2023 року за рахунок досліджуваних коштів місцевих бюджетів, стосувались будівництва та відновлення житла – 302 об'єкта, а майже 24% робіт стосувались відбудови закладів освіти – 114 об'єктів. При цьому, найбільша частина досліджуваних коштів спрямована на відновлення закладів освіти – 190,6 млн грн, відбудову та реконструкцію житлового фонду – 157,5 млн гривень.

9. Регіональний розподіл показав, що усереднений показник вартості видатків відбудови одного об'єкта найвищий у Чернігівській області – 2,11 млн грн. Відповідний показник сформувавши 8 об'єктів з реконструкції житлових будинків на суму 17,9 млн грн та один освітній об'єкт на суму 1,1 млн грн. При цьому найменша середня вартість видатків на відбудову одного об'єкта зафіксована у Черкаській області. Це єдиний проєкт відбудови в цієї області на суму 0,1 млн грн (закупівля будівельних матеріалів Мартусівською сільською радою).

10. За 78% проєктами (380 об'єктів) у середньому виконані 1-3 платіжних доручення (переважно це 2-3 платіжки за об'єктом). За 92 об'єктами – 4-10 платіжних доручень.

11. Виконані 11 платіжок з повернення коштів на загальну суму майже 6 млн грн: 6 освітніх закладів на суму 3,3 млн грн, 2 заклади охорони здоров'я на суму 1,8 млн грн та багатоквартирний житловий будинок на суму 0,84 млн грн. Тобто менше 1% проаналізованих платіжних доручень – це доручення, що стосувались повернення коштів.

12. Найдорожчим проєктом 2023 року став капітальний ремонт приміщень Національного університету «Одеська політехніка» на суму 44,4 млн грн. Замовником робіт виступив ДКБДГ Одеської ОДА. Основним виконавцем робіт – ТОВ «Будівельна компанія «Роял Інвест».

13. Найбільше бюджетних коштів:

- використало ДКБДГ Одеської ОДА на відновлення 26 об'єктів в м. Одеса на загальну суму 70,7 млн грн (переважно це освітні заклади – 88,5%);
- отримало ТОВ «Будівельна компанія «Роял Інвест» за роботи з капітального ремонту приміщень Національного університету «Одеська політехніка» на суму 43,5 млн гривень.

14. Фінансування проєктів розпочалося у травні 2023 року з реалізації заходів із відбудови 13 житлових об'єктів у Сумській області на суму 1,2 млн грн. У червні використали найменший обсяг коштів (0,5 млн грн) – на відбудову 14 житлових об'єктів у Сумській області. Грудень став піковим місяцем, з обсягом використаних коштів 261 млн грн або 65% від загальної суми. Найбільше коштів у грудні витратили в Донецькій області – 94,2 млн грн на 122 об'єкти. Ще 33,8 млн грн спрямували на відбудову 41 об'єкта в Одеській області.

15. Аналіз щоденних видатків місцевих бюджетів у грудні 2023 року показав:

- протягом перших трьох тижнів (з 01 по 21 грудня) Казначейство провело платежів на 51 млн грн або 20% від видатків за місяць;
- 210 млн грн або 80% видатків місцевих бюджетів у грудні перерахували розпорядники бюджетних коштів протягом останніх 10 днів 2023 року (з 22 по 31 грудня);
- левову частку платежів здійснили 27 грудня – в останній день проведення платежів за видатками, а саме 163 млн грн або 62% видатків за місяць.

16. Протягом 27 грудня здійснили 479 платежів по 240 об'єктах на загальну суму 163 млн грн. Більшість пов'язані з відбудовою житлового фонду (211 платіжок по 130 об'єктах на суму 60,7 млн грн) та закладів освіти (171 платіжка по 75 об'єктах на суму 75 млн грн). Загалом фінансування відбудови об'єктів житлового фонду та закладів освіти становило 80% від усіх платіжок, проведених 27 грудня та 83% від суми платежів, датованих 27 грудня 2023 року. Серед 88 розпорядників досліджуваних коштів більше половини (57 або 65% від загальної кількості) здійснювали відповідні видатки місцевих бюджетів саме 27 грудня.

17. 27 грудня Казначейство перерахувало кошти за 478 платіжними дорученнями або за 33% від усіх проаналізованих платіжних доручень, з яких майже 32% на суму 37,5 млн грн це платіжні доручення розпорядників, які Казначейство оплатило 27 грудня, але із затримкою у більшій ніж 3 банківських дні, а 68% на суму 125,5 млн грн оплачено у межах 3-х банківських днів.

18. Більше 48% загальної суми перерахувань Казначейства, датованих 27 грудня, здійснені за запитом 3 державних установ: УЖКГ Слов'янської міської військової адміністрації – 40,5 млн грн, УКБ Краматорської міської ради – 20,3 млн грн та ДКБДГ Одеської ОДА – 18,3 млн гривень.

Особливості використання коштів місцевих бюджетів у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377:

1. В Україні відсутня верифікована база даних щодо видатків на відновлення в одному місці. На нашу думку, така база повинна бути створена і має автоматично та оперативно оновлюватися. Це дозволить уряду мати коректну інформацію для ухвалення управлінських рішень та досягати узгодженості між бюджетними асигнуваннями державного та місцевих бюджетів.

2. Після врегулювання питання щодо використання коштів на відбудову у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377:

- громади почали активно звертатись до територіальних органів Казначейств з проханням перереєструвати проведені касові видатки з одних бюджетних програм на інші, які відповідають зазначеним кодам ТПКВК МБ. Це спричинило розбіжності між джерелом фінансування об'єкту відновлення, зазначеним у платіжному дорученні, та інформацією, відображеною в бюджетній звітності Казначейства, а також призвело до зміни коду ТПКВК МБ для вже здійсненого платежу «заднім» числом.
- були випадки, коли у своїх платіжних дорученнях розпорядники вказували бюджетні програми, відмінні від тих, які містили коди ТПКВК МБ. Хоча норми щодо їх застосування вже діяли протягом кількох місяців. Згодом вони звертались до Казначейства з проханням змінити код ТПКВК МБ «заднім» числом.

3. Видатки у межах кодів ТПКВК МБ 7372-7377 переважно спрямовувались на капітальний ремонт пошкоджених об'єктів. Тоді як видатки місцевих бюджетів за іншими бюджетними програмами – на поточний ремонт (заміну вікон, ремонт покрівлі та даху, відновлення фасаду, грошову компенсацію постраждалим тощо)⁶⁴.

4. На Є-data не відображені платежі з повернення коштів головним розпорядникам. Це призводить до розбіжностей між даними Є-data та звітністю Казначейства. Для уточнення інформації доводиться щоразу звертатись із запитом до ГРБК, які не завжди надсилають розгорнуту і вичерпну відповідь щодо особливостей фінансування того чи іншого об'єкта. Крім того, отримання відповідей розтягувалось у часі. Це ускладнює і сповільнює можливість отримання достовірних та актуальних

⁶⁴ Висновок зроблено на основі аналізу видатків на відновлення Київської області

даних, необхідних для аналізу. До того ж, таке уточнення даних потребує додаткового часу і трудових ресурсів громад. Тому проблема відсутності повернень на Є-data є спільною як для громад, так і для експертного середовища.

5. Виявлені платіжні доручення, що є нетиповими та виходять за межі цільового використання коштів, передбачених у місцевих бюджетах за кодами ТПКВК МБ 7372-7377. Зокрема, це сплата податків КП «Міське управління житлово-комунального господарства» Чорноморської міської ради. Зауважимо, що відповідна установа не надала жодних роз'яснень щодо підстав, якими керувалась при здійсненні таких розрахунків.

6. Казначейство проводить платежі 28 грудня, хоча останнім днем їх проведення визначене 27 грудня 2023 року. Відповідні платіжки сформовані замовником (Департаментом будівництва та архітектури Рівненської ОДА) 27 грудня 2023 року – в останній день проведення Казначейством платежів. Проте, ймовірно, час формування цих платіжок не дозволив їх оплатити у день формування, тим самим порушивши Регламент роботи органів Казначейства.

7. Кількісний розподіл об'єктів та середня вартість видатків на відбудову одного об'єкта по регіонах демонструють значну варіативність, тому порівняння узагальненої середньої вартості видатків на відбудову 1 об'єкта є доволі наближеним показником. Середню вартість видатків на відбудову 1 об'єкта в категорії «адміністративні будівлі» та «культурні заклади» варто оцінювати з обережністю, оскільки під відбудову заданими типами потрапили 1-4 об'єкти. Найбільш показово розрахунок середньої вартості видатків на відбудову представлений у межах відновлення житлового фонду та закладів освіти, оскільки за цими категоріями вибірка є масовою. Адже чим більше вибірка, тим точніший аналіз і відповідні висновки.

Список рисунків:

Рис. 1	Основні джерела фінансування проєктів з відновлення громад	стор. 12
Рис. 2	Розподіл видатків місцевих бюджетів за кодами ТПКВК МБ 7372-7377	стор. 21
Рис. 3	Регіональний розподіл видатків місцевих бюджетів на відбудову	стор. 22
Рис. 4	Регіональний розподіл об'єктів відбудови	стор. 23
Рис. 5	Кількісний розподіл об'єктів за типами	стор. 25
Рис. 6	Вартісний розподіл об'єктів за типами	стор. 26
Рис. 7	Загальна середня вартість відбудови одного об'єкта (регіональний аспект)	стор. 27
Рис. 8	Порівняння середньої вартості видатків на відбудову 1 об'єкта (кластерний аналіз)	стор. 29
Рис. 9	Розподіл об'єктів за кількістю виконаних платіжних доручень	стор. 30
Рис. 10	ТОП-10 об'єктів за сумою освоєних коштів місцевого бюджету	стор. 35
Рис. 11	ТОП-10 замовників (розпорядників) коштів місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377	стор. 39
Рис. 12	ТОП-10 отримувачів (підрядників) коштів місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377	стор. 40
Рис. 13	Помісячне використання коштів місцевих бюджетів на відбудову за кодами ТПКВК МБ 7372-7377	стор. 41
Рис. 14	ТОП-5 днів по платежах Казначейства щодо використання коштів місцевих бюджетів на відбудову за кодами ТПКВК МБ 7372-7377	стор. 43
Рис. 15	Щоденні видатки місцевих бюджетів у грудні 2023 року (за винятком днів, у які були лише повернення)	стор. 44
Рис. 16	Розподіл об'єктів залежно від частки оплати Казначейством 27 грудня	стор. 46

Список таблиць:

Табл. 1	Джерела фінансування проєктів з відновлення громад (результати зовнішніх опитувань)	стор. 13
Табл. 2	Середня вартість видатків на відбудову одного об'єкта за типом	стор. 28

Додатки

Додаток 1. Додаток. 1. Регіональний розподіл видатків місцевих бюджетів, спрямованих на відновлення об'єктів, пошкоджених/знищених внаслідок збройної агресії (млн грн)⁶⁵

Область	Показник	Напрями						ВСЬОГО
	Код ТПКВК МБ	Житло	Освіта	Інше	Медицина	Адміністративні	Культура	
		7375	7372	7373 7376 7377	7373	7374	7374	
Донецька	кількість об'єктів	76	47	5	7	4	2	141
	використано	62,38	58,04	2,74	4,57	2,62	2,30	132,65
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,82	1,23	0,55	0,65	0,65	1,15	0,94

⁶⁵ Представлено розподіл видатків місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

Область	Показник	Напрями						ВСЬОГО
	Код ТПКВК МБ	Житло	Освіта	Інше	Медицина	Адміністративні	Культура	
		7375	7372	7373 7376 7377	7373	7374	7374	
Одеська	кількість об'єктів	3	24	4	1			68
	використано	3,66	68,59	1,67	0,14			74,05
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,09	2,86	0,42	0,14			1,09
Сумська	кількість об'єктів	72	5	6	1			84
	використано	20,77	10,88	16,19	5,36			53,20
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,29	2,18	2,70	5,36			0,63

Область	Показник	Напрями						ВСЬОГО
	Код ТПКВК МБ	Житло	Освіта	Інше	Медицина	Адміністративні	Культура	
		7375	7372	7373 7376 7377	7373	7374	7374	
Херсонська	кількість об'єктів	64	8	14	2			88
	використано	29,53	9,54	7,04	0,62			46,73
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,46	1,19	0,50	0,31			0,53
Дніпропетровська	кількість об'єктів	9	9	1			1	20
	використано	7,37	17,06	1,99			1,42	27,84
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,82	1,90	1,99			1,42	1,39

Область	Показник	Напрями						ВСЬОГО
	Код ТПКВК МБ	Житло	Освіта	Інше	Медицина	Адміністративні	Культура	
		7375	7372	7373 7376 7377	7373	7374	7374	
Миколаївська	кількість об'єктів		13	1	5		1	20
	використано		19,78	0,09	2,54		3,34	25,74
	середня вартість відбудови 1 об'єкта		1,52	0,09	0,51		3,34	1,29
Чернігівська	кількість об'єктів	8	1	6	1			9
	використано	17,89	1,10	16,19	5,36			18,99
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	2,24	1,10	2,70	5,36			2,11

Область	Показник	Напрями						ВСЬОГО
	Код ТПКВК МБ	Житло	Освіта	Інше	Медицина	Адміністративні	Культура	
		7375	7372	7373 7376 7377	7373	7374	7374	
Харківська	кількість об'єктів	20	1					21
	використано	11,66	0,15					11,81
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,58	0,15					0,56
Київська	кількість об'єктів	13	2	1	1	1		18
	використано	4,07	1,08	0,11	0,20	0,09		5,55
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,31	0,54	0,11	0,20	0,09		0,31

Область	Показник	Напрями						ВСЬОГО
	Код ТПКВК МБ	Житло	Освіта	Інше	Медицина	Адміністративні	Культура	
		7375	7372	7373 7376 7377	7373	7374	7374	
Рівненська	кількість об'єктів		3					3
	використано		4,00					4,00
	середня вартість відбудови 1 об'єкта		1,33					1,33
Чернівецька	кількість об'єктів		1		1			2
	використано		0,37		1,99			2,36
	середня вартість відбудови 1 об'єкта		0,54		1,99			1,18

Область	Показник	Напрями						ВСЬОГО
	Код ТПКВК МБ	Житло	Освіта	Інше	Медицина	Адміністративні	Культура	
		7375	7372	7373 7376 7377	7373	7374	7374	
Хмельницька	кількість об'єктів			3	1		1	5
	використано			0,28	0,21		0,10	0,58
	середня вартість відбудови 1 об'єкта			0,09	0,21		0,10	0,12
Полтавська	кількість об'єктів			1				1
	використано			0,16				0,16
	середня вартість відбудови 1 об'єкта			0,16				0,16

Область	Показник	Напрями						ВСЬОГО
	Код ТПКВК МБ	Житло	Освіта	Інше	Медицина	Адміністративні	Культура	
		7375	7372	7373 7376 7377	7373	7374	7374	
Черкаська	кількість об'єктів	1						1
	використано	0,10						0,10
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,10						0,10
ВСЬОГО	кількість об'єктів	302	114	36	19	5	5	481
	використано	157,43	190,59	30,25	15,63	2,71	7,15	403,76
	середня вартість відбудови 1 об'єкта	0,52	1,67	0,84	0,82	0,54	1,43	0,84

* Джерело: складено авторами.

Додаток 2. ТОП-10 об'єктів за сумою освоєних коштів місцевих бюджетів⁶⁶

№ з/п	Сума витрат, млн грн	Тип об'єкта	Код ТПКВК МБ	Розташування	Об'єкт відбудови
1	44,44	Освіта	7372	м. Одеса (Одеська область)	Аварійно-відновлювальні роботи (капітальний ремонт) приміщень Національного університету «Одеська політехніка» за адресою: м. Одеса, проспект Шевченка, 1-3
2	9,80	Освіта	7372	м. Краматорськ (Донецька область)	Капітальний ремонт пошкоджених конструкцій будівлі дошкільного навчального закладу № 91 за адресою: вул. Шкільна, 16, м. Краматорськ, Донецька область
3	8,82	Житло	7375	м. Слов'янськ (Донецька область)	Капітальний ремонт житлового будинку по вул. Лозановича, 20 м. Слов'янськ, Донецька область
4	8,36	Освіта	7372	м. Кривий Ріг (Дніпропетровська область)	Капітальний ремонт твердої покрівлі будівлі комунального закладу дошкільної освіти № 202 за адресою: вул. Катеринівська, 9, м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область.

⁶⁶ Представлено видатки місцевого бюджету за кодами ТПКВК МБ 7372-7377

№ з/п	Сума витрат, млн грн	Тип об'єкта	Код ТПКВК МБ	Розташування	Об'єкт відбудови
5	8,24	Освіта	7372	м. Краматорськ (Донецька область)	Капітальний ремонт пошкоджених конструкцій будівлі ЗОШ № 15 за адресою: вул. Чорновола, 19а, м. Краматорськ, Донецька область.
6	7,95	Житло	7375	м. Слов'янськ (Донецька область)	Капітальний ремонт житлового будинку по вул. Поштова, 12 м. Слов'янськ, Донецька область.
7	7,28	Освіта	7372	м. Охтирка (Сумська область)	Капітальний ремонт даху Охтирського дошкільного навчального закладу (ясла-садок) «Казка» Охтирської міської ради, м. Охтирка, вул. Київська, 45-А
8	6,97 ⁶⁷	Освіта	7372	с. Мурахівка (Миколаївська область)	Капітальний ремонт Мурахівського ліцею Березнегуватської селищної ради, розташованого за адресою: Миколаївська область, Баштанський район, с. Мурахівка, вул. Центральна, 40а (корпус А, Б)
9	6,82 ⁶⁸	Житло	7375	м. Суми (Сумська область)	Капітальний ремонт (аварійно-відновлювальні роботи) пошкодженого внаслідок збройної агресії російської федерації житлового будинку по вул. Петропавлівська, 81 в м. Суми
10	6,66	Освіта	7372	м. Краматорськ (Донецька область)	Капітальний ремонт пошкоджених конструкцій будівлі ЗОШ №10 за адресою: Донецька область, м. Краматорськ, вул. Хортицька, 40 - Ш

67 у т.ч. повернення на суму 0,8 млн грн

68 у т.ч. повернення на суму 0,8 млн грн

[illegible]

